

REDACTIUNEA,
 Administrațiunea și Tipografia
 Brașov, piața mare nr. 30.
 Scrisorile nefrancate nu se
 primesc.
 Manuscrisurile nu se retrimit.
INSERATE
 se primesc la Administrațiunea în
 Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
 în Viena: la M. Dukas Nachf.,
 Nux. Angenfeld & Emerio Les-
 ner., Heinrich Schalek, A. Op-
 pelik Nachf., Anton Ooppelik.
 în Budapesta: la A. V. Gold-
 berger, Ekstein Bernat, Iuliu
 Leopold (VII. Erzsébet-körut).
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o se-
 rie garsoni pe o coloană 10
 bani pentru o publicare. Pub-
 licării mai dese după tarifară
 și învoială. — **RECLAME** pe
 pagina 3-a o seriă 20 bani

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminică 23.)

„GAZETA” ieșe în de-șare și.
 Abonamente pentru Austrii-Ungarie:
 Pe un an 24 cor., pe șase luni
 12 cor., pe trei luni 6 cor.
 Nr. de Duminică 4 cor. pe an.
 Pentru România și străinătate:
 Pe un an 40 franci, pe șase
 luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
 Nr. de Duminică 8 fr. pe an.
 Se prenumeră la toate ofi-
 ciele poștale din țară și din
 afară și la d-nii colectori.
 Abonamentul pentru Brașov
 Administrațiunea, Piața mare,
 Târgul Inului Nr. 80. etajiu
 I.: Pe un an 20 cor., pe șase
 luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
 Cu anul în casă: Pe un an
 24 cor., pe șase luni 12 cor.,
 pe trei luni 6 cor. — Un esem-
 plar 10 bani. — Atât abona-
 mentele cât și inserțiunile
 sunt a se plăti înainte.

Nr. 122.—Anul LXVII

Brașov, Vineri 4 (17) Iunie.

1904.

Ce sörte ne croim?

„Fără îndoieală, că o parte însemnată a cetitorilor noștri din popor, vădând cele ce se petrec la noi de un timp încôce, fiind îndreptate éráși în contra Românilor și vecinic în contra lor, își vor fi pus nu numai odată cu inima plină de amărăciune întrebarea, că ore până unde vor mai merge și până când vor mai dura aceste uneltiri dușmane împotriva limbei și a nămelui nostru?

Cu drept cuvânt se întreabă, cu drept cuvânt sunt îngrijați de viitor. Trecutul nu se mai poate schimba, din el numai învățătura și povățuie putem lua, dér viitorul, — nu atărnă el ore în mare parte dela noi înși-ne? Nu diceau străbunii noștri încă cu mii de ani înainte, că omul își croește singur sörtea? Și chiar de n'ar fi tocmai așa, decât împrejurările ar avé și ele cuvânt și înrîurire asupra destinului omului ca și al popórelor, nu trebuie să recunoscem ore din experiență, că deși nu totul, atărnă totuși mult, fórte mult dela hărnicia proprie, cum se fie și se iésă viitorul nostru?

Așa stând lucrul, urméză să ne întrebăm cum îngrijim noi Români ađi de viitorul nostru?

Grei nuorí se ridică din nou și amenință munca de decí de ani, pe care în sudórea feței nóstre am sévrsit-o, brăzdând hólda înțelenită a culturii nóstre naționale; și cum ne pregătim și ce facem noi pentru a-o scăpa de návala lăcustelor și a-i asigura ródele în viitor?

S'a pus în lucrare o nouă campanie în contra șcólelor nóstre. Adversarii acestora merg până a cere categoric ca instrucțiunea română în ele să fie sugrumată. Ba au nerușinarea unii a pretinde pe față ca lor să li-se măsure cu altă măsură, decât nouă, și noi tot pare că nuvoim a ieși din toropéla, ce ni-a cuprins de un șir de ani încôce.

Am đis înainte cu vre-o două

luni, prevestind pericolul, că, decât este ca căpeteniile nóstre bisericesci să-și póta ridica glasul cu putere și cu deplin efect înainte stăpânirii, au neapérată trebuință să fie susținuți de întregul popor românesc.

Punem ađi înainte ochilor cetitorilor noștri vocea unui brav preot român, de pe malul Târnavelor, care îngrijat de viitor ne scrie între altele:

„Mă dóre că văd, că acuma chiar preoțimea nóstră u acompăniază cu nici un cuvânt pe capii bisericelor, că preoții noștri nu pun pe hârtie o literă, pe când mai dílele trecute scrieau articoli peste articoli pentru a urgita congrua, în a căreia speranță le-a amuțit graiul. O calamitate acésta, o rușine pe clerul ambelor confesiuni!

„Cine e nebulun, care s'ar mai puté îndoi despre réul ce ne așteptă, când vede cu ochii sécurea la tulpina națiunei nóstre?

„Popor fără limbă proprie încă n'a fost și nici nu va fi. Și ai noștri par' că cred, că învățând tóte în unguresce, mai póte fi vorba de popor român. Și póte cred și aceea, că dușmanii n'au gătat de tot cu obuzele, cu care vreau să ne dărime șcólele.

„Cine crede așa, e nebun. Decă proiectul lui Berzeviczy va deveni lege, atunci vor merge c'un pas mai departe și într'un nou proiect și cu o nouă anchetă vor hótări, că în casul când 20 familii dintr'o comună, amăgite séu mituite, vor pretinde-o, liturghia să se cetéscă în limba maghiară și nu mai mult în cea română. După aceea vor cere ca stipendiile din fondurile nóstre să le administreze și să le împartă statul, sub cuvânt, că tinerii ajutați prin ele sunt periculoși pentru idea de stat cu-o singură limbă și o singură națiune, ca așa acele stipendii să le póta folosi spre a cresce călăi din frații noștri, cum făceau Turcii cari rápeau copii în réșboie și cu ei crescuți acasă turcesce, ne băteau érá.

„Ce va fi de noi, decât afară de archierei și pressa nóstră toți ceilalți vor táce din considerațiunii de tot felii?

„In Turcia păgână Români se smulg din brațele creștinului grec, care voia să-i omóre în numele cređinței creștine, și acum ei își vor redobândi limba maternă în biserică și școlă; pe când noi, în țera unui sfânt creștin, Ștefan, suntem în pericol de a ni-se scóte limba din școle și mai apoi și din biserică.

„Poetul nostru Mureșianu a đis: „Acum ori nici odată să dăm dovedí la lume“. Decă s'au potrivit, ori se vor potrivii odată cum se cade aceste cuvinte, nu știu; știu însă, că decât ele nu ne vor fi devisa în pericolul de față, apoi amin Române din patria ta, pe care din strămoși în strămoși ai apérat'o aprópe două mii de ani și unde plugul în fie-care dí scóte monumente și relicuii de ale glorioșilor tói strămoși.“

Revistă politică.

Cele ce s'au întâmplat în dílele din urmă dá de bănuít, că în proximal viitor are să se facă o mare schimbare în raporturile partidelor unguresci din dietă. Alegerea baronului Banffy ca deputat al Seghedinului și ridicarea stégului fostului „partid național“ (apponyist) la Jaszberény, sunt momente nu fără de însemnătate în viața politică a ocármuritorilor noștri. Banffy, cel despre care se credea, că a cădút pentru vecii vecilor, și-a ridicat din nou capul și întră în dietă ca conducătorul „noului partid“, ér contele Albert Apponyi, despre care se dicea, că are să se retragă din viața politică, vine de-odată și declară la Jaszberény réșboiú în contra sistemului reprezentat de actualul guvern Tisza.

Și lucru ciudat: Banffy și Apponyi, cari representă două curente cu totul deosebite, desfășurá un program aprópe identic. Numai în

mărunțisurí se deosibesc. Améndoi vestesc cu glas mare „statul național maghiar unitar“ în tóte instituțiunile și direcțiunile; améndoi pretind de-opotrivă curte maghiară deosebită, armată maghiară — și asta e curios! — în armata comună, cu embleme maghiare, cu ofițeri maghiari și cu limbă de comandă și de serviciu maghiară; teritoriu vamal independent (cu ruperea de cátră Austria) și reformă parlamentară. Apponyi cere și autonomia catolică, ér Banffy executarea articolului de lege 20 din 1848 privitor la protestanți. În cestiunea naționalităților și unul și altul cer același lucru: *maghiarisarea*.

Din acest program de postulate ultraiste și ultragoviniste ar resulta, că „noul partid“ banfist și reinviatul „partid național“ apponyist, s'ar apropia mai mult de programul kosutiștilor. Cu tóte acestea atât Apponyi, cât și Banffy recunosc afacerile comune, nu vréu să se desființeze instituția ministeriilor comune, recunosc și instituția armatei comune, a marinei de réșboiú și a diplomației, delegațiunile și cuota.

De-odată cu închiderea sesiunei delegațiunilor s'a deschis seria debaterilor în *dietă ungară*. Dér cum vara este aci și „părinții patriei“ nu prea sunt dispuși a-și încorda nervii în discusiuni sarbede, ședințele dietei sunt slab cercetate. În ședința de Luní d. e. în care s'a pus la ordinea dílei desbaterea asupra prelungei *indemnitații budgetare*, abia a patra parte din deputați au fost de față. Desbaterea a deschis'o faimosul kosutist Komjathy. A spus câte verđi și uscate, între cari și adevérul, că nu este în interesul țării, ca guvernul actual să-și mai tările dílele. A atacat pe Tisza mai ales în cestiunea armatei și a đis că în cestiunea naționalităților Maghiarii sufer înfrângerí una după alta (!) Guvernul e slab, dovadă proiectului Berzeviczy, care nu asigură maghiarisarea.

FOILETONUL „GAZ. TRANS.“

Cuvint de îngropare

vechiiului Ștefan, domn al Moldaviei
 ce s'au numit mare
 pentru marele vrednicii și vitejii ale sale.
 (Urmare.)

O frați! o maice! o părinți! Câte dureri și lacrimi pentru voi să gătesc? Se apropie vremea când pe voi o amară jale va să cuprindă. Sosesc ceasul, când ai noștri prea iubiți, prin sâmbcea de sabie perind, vor să se despărțescă de voi, și să-i plângeți în zadar! Dér vine și civertul adăugirii slavei vóstre; căci sfaturile celui prea înalt se plinesc, și cu sânge biruință cumpărăm! Atuncia đic, când în tótă liniștea ne bucurăm de milostiva și înțelepta chivernisire a veteazului nostru Domn, étă acea gróznică fiară, împărăția turcescă, asupra nóstră se năvălesce. Acum trecuse Dunărea și în pământ cu sânge ne amesteca, și cu cât mai slabí ne găsia, cu atât mai cumplit ne sdrobia. Spaima, inimele tuturor înghețase, cutremur mare pre toți

cuprinsese și era potop de obște, o tăcere surdă în tótă țera. Mórtea în fețele tuturor zugrăvită se vedea. Grija era nu să trăim, ce cum să murim! — Durere amară! suspinuri duióse, jale ascuțită din tóte părțile se vedea și se audia!

Însé acela, carele pentru toți privilegiáză, și în mâna lui frául împărățiilor ține, din mijlocul înaltului cer pe scaunul séu cel de foc ședénd, acela, care tóte lucrurile cumpănesce și pe cei mândri surpă pre cei puternici ai pământului sfarmă, pre cei răniți și slabí din mijlocul peirei ridică, și-i duce ca să sdrobéscă capetele celor buiaoi, să cunóscă tótă făptura, că nu se implinesc tóte câte-și făgăduesce lui-și omul; acest înalt Dumneđeu, đic, carele vânturá, ca pléva, corónele împărăților, ia pre Ștefan, sluga sa de mână, îmbărbătezá inimele norodului celui până la mórte înspăimântat, și pune biruința în mâna lui Ștefan. Purcede cu toții ai séi, întâmpiná pe vrășmaș, lovesc fiara, o sparie, o rănesc! Ne mântuim.

Cine ar puté crede, auditorilor, de nu așa s'ar fi întâmplat, că o țera mică ca acésta, ar fi putut birui acea împărăție, care peste multe scaune résturnate puterea,

sa au întărit? Nu se póte aseména biruința acésta cu cele mai strălucite isbândi a norodului lui Dumneđeu? Nu se póte díce, că și aici íngerul nevéđut, pre cei străini de fel, i au răsăpit? Nu se cunóscé mâna celui înalt în inima povățuitorului oștírei? Nu se v-de ca lumina dílei, bunătatea acéluí ce s'a învrednicit ajutorului de sus? Așa auditorilor! Și mila celui ce a ajutat, mare este și bunătatea celui ajutat, de socotim, și smerenia lui de rădicat la ceriú!

O, cât este de greu, auditorilor! în mijlocul biruințelor a se pázi smerenia! Atuncia când sufletul îmbătăt de norocirea isbândi, plin de sine însuși, veselit de ímplinirea sfatului, mai apoi sunetul armelor, grózuice strigări a biruitorilor, duiósele glasuri și vaete a celor biruiți, lovesc pe atatea părți sufletul biruitorului, cât nu-i cu putință a nu-l mișca mai ales când pe densusl unul pricina biruinței il socotesc, și íntru aceeași vreme însuși, când pre puterea cea nevéđută o cunóscé, și planul oștașilor lui Dumneđeu închíná. Cu greu este đic, atunci pe acuns în inima sa să nu rămáie vre-o gândire pentru sine. În vremi ca aceste, cei fără de lege buiucindu-se, la cer cu mândrie caută. Noi suntem (đic ei)

și cine póte a ne sta împotriva? Ér cuvioșa iscusință atuncia mai tare rađeale sale slobóde, când nebunia mai desfrénat alérgă. Aceea saltă, jócă, de trufe ímplindu-se, perde judecata. Ér acésta smerită, cu mâni rădicate cátră cer, de sfințenie îmbrăcându-se, agoniscesc plăcerea lui Dumneđeu.

Așa făcu Ștefan, vítéz, biruitor, vovod-pământean. Dincolo biruesce mândria, dincóce pe vrășmași sfarmă! Ostea pe de altă parte cu mare simțire povățuesce, și peste tóte, ca o Pávază a țerei sale se face, de tóte loviturile sprijinind-o și apărând-o. Și în loc ca din isbânde să se înalțe, dintru aceste mai mult slabiciunea omenescă cunóscé. Nu sabie, ce rugit, nu taberei, ce bisericiei nădăjduiesce, și cunoscénd fântána biruinților, cátră ea alérgă. Au nu ve aduceți aminte, că în nóptea cea despre bătălie, la acel om, care lăpădându-se de lume și de poftele lumesci în pustiu numai spre a lui Dumneđeu laudă se închisese, la acel loc, đic, necălcat de urme omenesci, în mijlocul pădurilor, în culcușul fiarelor sélbătoice, cátră acel Săhastru Ștefan au năzuit, și plecând armele petrahilului, din codri căută și aduse biruinți în tabere? Vie acum acei cari în

A vorbit și despre Români, dicând, că înainte cu câte-va veacuri Românii nu numărau mai mult de 200.000, — ați însă sunt milioane și sunt o putere și un factor de care trebuie să se țină seamă.

Desbaterea s'a continuat în ședința de la 14 Iunie. Mulți și multe s'au vorbit și în ședința aceasta. Unul din deputații independenți (Várady) a dis între altele, că „de ce i se uresce regelui când vine la Budapesta? De ce nu ia guvernul măsură, ca regele să petreacă bucuros la noi, și să nu vină aici numai ca un străin distins“.

*

Érăși o anchetă. E vorba tot despre o anchetă în cauza reformei școlare, pe care ministrul unguresc de culte și instrucțiune publică Albert Berzeviczy a convocat-o pe ziua de 17 Iunie. Membrii acestei anchete sunt aleși pe sprincenă din ceta dascălilor unguri de pe școlile de stat. Numărul lor e de 39. Dintre rom-catolicilor n'a invitat decât 2, dintre greco-orientali pe nici unul, fără a mai vorbi despre greco-uniți, despre care ministrul Berzeviczy n'a vrut să știe nimic. Înaintea acestei nouă anchete își va prezenta ministrul fétul său — proiectul de maghiarizare.

*

În Austria evenimentul zile este deschiderea dietelor provinciale austriace. La 14 Iunie n. s'a deschis dieta boemă din Praga.

Deja prima ședință a fost foarte viforată din cauza obstrucțiunii Germanilor. Ședința s'a închis în mijlocul unui mare șmot. Se crede, că dieta va fi amânată încă săptămâna aceasta, căci nu sunt speranțe pentru o lucrare roditoare din pricina obstrucțiunii germane.

Răsboiul ruso-japonez.

Scirile ce vin de pe câmpul de război sunt foarte contradicțorii. Ceea-ce se afirmă ați, mâne se desminte, ceea-ce numai ești alaltă-erî se da ca fapt pozitiv, ați se declară de minciună. Dovadă, că asupra mișcărilor și operațiilor se păstrează cel mai mare secret din partea conducerei celor două armate inimice.

Numai ești se vestise cu mare alaiu de către gazetele englesesci, și pe urma lor de toate toile din lume, că Rușii s'ar fi retrăgând pe totă linia în fața armatei generalului japonez Kuroki. Ați însă se anunță

ca fapt pozitiv, că Japoneseii, cari ocupaseră punctul foarte important Saimatsi, au fost siliți a eși de acolo, fiind-că Rușii li-au tăiat linia de retragere. Eri alaltă-erî se da ca sigură scirea, că Japoneseii înainteză victorioși spre Liaoyang, cartierul general al Rușilor; ați însă ni-se spune, că armata lui Kuroki nu s'a mișcat din împrejurimile de la Fongwanceng, unde ar domni cea mai deservită liniște.

Ce se credi acum din totă babilonia de sciri sensationale cu cari gazetele englesesci hrănesc lumea curioasă?

Nu sunt, prin urmare, întemiate svonurile despre retragerea generalisimului rus Kuropatkin spre Mukden, nici faimele, că o pretinsă retragere a lui spre inima Manciuriei ar fi primejduită prin înaintarea din trei părți a armatei generalului japonez Kuroki.

Diarul parisian „Le Temps“ a publicat deunăți un articol remarcabil asupra situației în care se află ați forțele inimice.

După acest diar, odată cu ultimele debarcări ale Japoneseilor la Takusan, se sfârșesc desfășurarea forțelor lor în Manciuria. Singurele schimbări, cari s'ar mai pute produce în ordinea lor de luptă, consistă în sosirea trupelor lor de rezervă; der aceste trupe fiind organizate în brigade, cari întovărășesc divisiile active, intrarea lor în linie nu va pute schimba nimic în situațiunea generală. Ast-fel se cunosc acum cărțile Japoneseilor, er ale Rușilor erau cunoscute de mai de mult.

Correspondentul militar al fôiei parisienne spune mai departe, că în Manciuria propriu zisă, avantajul pozițiilor și al efectivelor este câștigat de Ruși. Ei au la Liaoyang o basă escelentă de operațiune. Kuropatkin primesce zilnic trupe nouă și după-ce va trece epoca ploilor mari, forțele ruse se vor pute pune în mișcare.

Cu totul alta e situațiunea în peninsula Kwantung. Cei 40.000 Ruși, număr în care se cuprinde și garnisona din Port-Arthur, sunt lipsiți de orî-ce comunicație cu lumea din afară. Ei au marea la drépta, marea la stânga, marea la spate și vrășmașul la cealaltă parte. Orî cât de eroică ar fi rezistența lor, totuși vrând să se apere, își vor slăbi energia, de ore-ce pierderile lor nu li-le pôte repara nimic. Din potrivă, Japoneseii au liberă marea pentru a comunica cu metropola lor și sunt liberi de a

ingrămădi la Kwantung toate mijlocele de cari au trebuință.

Étă scirile mai nouă:

Generalisimul rus Kuropatkin a telegrafiat la Petersburg cu data de 14 l. c., că în acea di dimineața s'a băgat de seamă, că Japoneseii înainteză din Fulantien spre nord. După amiazi linia de marș se estindea de la satul Vandehu până în valea riului Tașaku. Forțele lor erau de două divisiuni. La orele 5 d. a. s'au oprit și s'au așezat în localitățile Tungiatun, Ciöngsiatun și Lanziatun.

Generalul de brigadă rus Karkevič a raportat statului major rusesc, că Japoneseii au atacat la 12 l. c. avantposturile ruse pe linia Pitzevo-Pulantien la satul Udyaden. Rușii însă i-au respins. În aceeași noapte un detașament rus a ocupat, după o luptă ce a durat totă noaptea, strimătorea de la Lanziatun și înălțimile.

O telegramă din Petersburg spune, că Japoneseii au fost siliți să se retragă și să evacueze Saimatsi, deore-ce Rușii li-au tăiat retragerea spre nord.

Tot din Petersburg se telegrafiază diarelor din Londra următoarea scire de senzație:

Țarina văduvă a trimis în mai multe rânduri sume însemnate pentru Crucea roșie din Asia-răsăritenă. A aflat însă, că sumele n'ar fi ajuns la destinația lor. Țaravna a pretins atunci să se facă cercetare aspră, cu care ocaziune s'ar fi descoperit mari defraudări și furături făcute din partea funcționarilor căii ferate siberiene. S'a constatat, că 30% din proviziuni lipsesc și se crede că s'a defraudat astfel suma de 70 milioane ruble.

SCIRILE DILEI.

3 (16) Iunie.

Esamele publice de încheiere la școlile medii gr. or. române din Brașov, se vor ține în următoarea ordine: La gimnaziu: Vineri în 25 Iunie v. înainte de prânz cu clasele VII, VI V și IV, începând de la orele 7½ dimineața. La orele 11½—12 se vor executa coruri vocale și declamațiuni. După prânz începând de la orele 2½ urmază esamele cu clasele III, II și I gimnasială.

La școla reală se vor ține esamele publice: Sâmbătă în 26 Iunie v. a. m. cu clasele IV, III, II și I reală. Esamele se țin în sala festivă a gimnaziului. — Școlarul, care va absenta de la examen, nu se va promova, ci va avé să facă examen supletor în Septembrie a. c.

Duminea în 20 Iunie v. după amiazi la 6 ore se va ține examenul public din gimnastică. în curtea de gimnastică. — În cas de timp nefavorabil examenul se va ține la aceeași oră într-una din zilele următoare. Duminea în 27 Iunie v. după serviciul divin, la care vor participa toți școlarii, se va încheia în mod solemn anul școlar 1903—1904, distribuindu-se premiile în sala cea mare a institutului.

La școla comercială superioară gr. or. română se vor ține esamele de clasă în următoarea ordine: Vineri în 18 Iunie v. cu cl. I comercială din studiile: Religiuinea, Româna, Principii com., Matematica; Sâmbătă în 19 Iunie v. cu cl. II comercială din studiile: Religiuinea, Româna, Cunoștințe de drept, Aritmetica comercială, Franceza; Lună în 21 Iunie v. cu cl. I comercială din studiile: Fizica, Franceza, Istoria, Germâna; Marți în 22 Iunie v. cu cl. II comercială din studiile: Maghiara, Matematica, Geografia, Germâna; Mercuri în 23 Iunie v. cu cl. I comercială din studiile: Maghiara, Aritmetica com. Geografia; Vineri în 25 Iunie v. cl. II comercială din studiile: Economia, Chemiea și Merceologia, Istoria. Duminea în 27 Iunie v. se va încheia în mod solemn anul școlar 1903/1904.

Funcționarii filialei „Albina“ din orașul nostru au aranjat ești în 15 Iunie n. după amiazi o excursiune și convenire a lor (majal) la fântâna popii (Honterus). Petrecerea aceasta la care au fost invitate și câte-va familii din societatea noastră, deși cerul era cam nouros, a decurs vesel și mult animat. Onorurile le-au făcut cu multă amabilitate dōmna și d-l Dr. N. Vecerdea.

Unguri din Bucuresci la Clușiu. Din Bucuresci au sosit la Clușiu zilele acestea trei unguri, membri în epitropia bisericii calvinești din capitala României, anume: Hajdu András, Szöcs Balint și Ballo Károly, ca să ceară ajutor de la kulturegylet și de la superintendentul calvin din Clușiu. Atât secretarul kulturegyletului, cât și episcopul calvin Bartók le-au promis, că le vor împlini toate dorințele. Ei au stat câte-va zile în Clușiu și apoi luând cu sine niște lădi pline cu cărți, s'au întors acasă. — La granița românească nu le-a borfăit nimeni prin cărți, ca să vadă decă nu cum-va este vr'o carte trădatore de patrie. În privința aceasta acolo domnesce cea mai mare libertate.

Sf. Dumitru și plōia. Din Bucuresci se scirie, că mare senzație a făcut în toate mahalalele efectul miraculos al unei procesiuni bisericești, ce s'a făcut Duminea cu moștele Sf. Dumitru de la Metropolie. După procesiunea cerul s'a înorat și a început să plouă. Credința populară atribuie această minune sf. Dumitru.

Turburări în Semeac. Din cauza arândării a 5000 lanțe de pământ, proprietatea fundațiilor publice, din hotarul comunei Semeac (comitatul Aradului) la niște speculanți jidani, poporul s'a resculat contra arândășilor. Sătenii ceruseră în mai multe rânduri ca pământurile aceste să se parceleze și să li-se dea lor în arândă. Li-s'a tot promis, că le vor primi, der în urmă tot s'a dat Jidanilor în arândă. Doi dintre arândăși au abdis îndată arânda de frica popoului infuriat. Un arândăș a luat-o împreună cu familia sa la sănătōsa, părăsind satul. Intervenind miliția, poporul s'a liniștit. Acum se face cercetarea contra conducătorilor turburării.

Jokai Mor. Mai săptămânile trecute murise Jókai Mór, vestitul scriitor maghiar, în etate de 78 ani. Înainte cu vr'o 5 ani se însurase moșneagul luând de nevastă o fată de jidov de 20 de ani. Jókai

puterea brațului său nădăjduesc! Vie acei cari dîc, că vitejia n'are amestec cu legea, și vadă pre cel mai mare biruitor cădut pe fața lui dinaintea unui om prost, pre cel puternic înaintea celui slab ingenunche, cu lacrimile pe obraz dicând: Părinte rogă să biruim, și cunoșcă, că biruințele nu sunt ale omenilor, ci ale lui Dumnezeu.

Ved, auditorilor, că nu este cu putință biruințele vetezului acestui să le sfirșim. Că ce curgere de vorovă pôte fi așa de îndestulată ca pre toate să le cuprindă? Pentru aceasta nici eu n'am gând ca pe toate de-amăruntul să vi-le zugrăvesc, ci numai pomenindu-l să vi-le aduc aminte mă mulțumesc. Care voevod mai multe războaie au avut? Care Domn mai mare biruințe au făcut, și aceste în deosebite vremi și locuri, cu deosebite neamuri? Ca fulgerul de la răsărit la apus au străluminat; marturi sunt Leși cari cu sângele lor pământul nostru au crușit, martori Ungurii, cari pre casele și cetățile lor de foc potopite le-au vădut! Marturi sunt Tătarii, cari cu iuțimea fugei lor de ferul lui n'au scăpat! Marturi sunt Turcii, cari în fuga lor nu puteau afla mântuire! Marturi sunt Muntenii, cari de călăriea noastră

s'au sdrobit. Marturi sunt toate neamurile de prin prejuri, cari ascuțitul sabiei lui au cercat! Marturi sunt er aceste neamuri nu mai puțin biruinților, cât și bunătăților lui! Der să lăsăm aceste, să nu mai lungim a însângerațelor arme vorove! Că m-ar că în mijlocul lor, ca dinaintea altarului lui Dumnezeu au petrecut, însă acea idee care din spunere se face, ne umple de outremur, otrăvire; ce se ne arătăm că n'au fost numai la biruințe smeriți, ce și la pace drept. Și acesta este partea doua ce voim să urmăim.

Partea a doua.

Cea mai dintăi poruncă ce dă Dumnezeu, stăpânitorii pământului să păzescă, este dreptatea, prin care toate folosurile supușilor, ca printr'un foc petrecându-se să le lămurască. Și așa de ades le-o aduce aminte cât de se vor abate de la ea, că se vor osândi cunoscut la face. După cum și celor ce au păzit-o, prin multele fericiiri, ce le-au dăruit, că nimic nu este mai plăcut înaintea lui de cât un stăpânitor drept, deschis în vedere a lăsat. Și acesta nu numai celor unși, nu numai celor mari și puternici, ce și celor proști și săraci învătă-

tură a dat, în toate lucrurile noastre dreptate s'o căutăm și după ea curgerea traului nostru să o îndreptăm; și numai singură acesta făcând, putem și înaintea înfricoșatei a lui judecați fără frică să mergem și aici în odihnă să petrecem, de nu fericiiri, der mulțumiți, de nu lăudați, der îndestulați; și de nu vom avé deplină norocire lumescă, încă ne vom mângăia de fericioarea sufletescă; fiind încredințați de acea făgăduință, dreptilor dată, că vor moșteni pământul și seminția lor se va blagoslovi, în bucurie petrecem. Însă cu toate amenințările lui Dumnezeu asupra strimților, că-i va sfărma, cu toate făgăduințele, că pe cei drepti îi va ferici nu știu cum, atunci când cu gura înălțăm dreptatea până la cer, cu inima la strimbatăți ne plecăm, și uitând ale noastre, căutăm la ale vecinului, care ne par mai frumoșe de cât acele ce avem, și îndată lăcomia cuprindându-ne, zavistia orbindu-ne, vâlătuc oătră strimbatate ne trag, uităm omenia, legea călcăm, pe Dumnezeu nu-l socotim și așa filii pericunii ne facem.

O, voi, cari v'ați spurcat în jafuri și strimbatăți, cari v'ați învătățat a desbrăca sērmanul, cari v'ați deprins a scurge pe

memerici și sângele săracilor scourgeți! Spuneți-mi, spuneți-mi! Ce așteptați? Ce nădăjduiți? Aici sunteți îngreșoșarea firei, dincolo pradă nemilostivilor demoni! Spuneți-mi, dîc, dinaintea celui înfricoșat judecător, carele pe cei drepti încoronază, ce veți răspunde? Cătă va fi rușinea voastră și din potrivă ciudă, când veți vedea pe cei drepti, moștenii împărăției lui Dumnezeu și vă veți aduce aminte că aceia și pe pământ lăudați și cinstiți au fost?

Căci așa este, o auditorilor! Dreptii nu numai dincolo vieții vecinici dobândesc ci și aici lăudați, și numele lor de cinste până la cei mai de pe urmă buciumat este! Și ce ne trebuie nouă altă pildă, că osebit de dovada istoriei a trecutelor veacuri, destul este însuși acesta, pe carele atăți îl plângem; carele în cât a stăpânit pe norodul acesta, nu Domn volnic stăpânitor cu putere, ca cei va fi voia, ci drept judecător, ca ceea ce se cuvine să facă, s'a cunoscut. În zilele lui strimbatate era înădușită, și legată, dreptatea săracului, cel bogat nu o putea facea, cel puternic nu o putea călca, cel de neam nu o putea ponegri. Cumpăna prin care se cumpăna era la mijloc, de față. Și ce mă zăbo

și-a desmoștenit fata și și-a isgonit neamurile de pe lângă sine și în schimb a luat în casă pe socrăsa și pe surorile nevastei. Acestea apoi începură să hărțăiească totă ziua ca la sinagogă și se făcuseră stăpâne în casă. Bietului Jókai nici de mâncare nu-i dedeau, de cât din ce rămănea. Apoi îl proboziau în toate dăile, dîcîndu-i: „porc, măgar bătrîn, ticălos, murdar”, ba îl și băteau, aruncînd după el ce le cădea în mînă. Sermanul bătrîn a încercat în mai multe rînduri să-și ia singur viața. Tote acestea le descrie într-o broșură diaristul Fényes László. — Printre Unguri, cari țineau foarte mult la bătrînul scriitor, au produs o adincă mahnire destăinuirile lui Fényes.

Taurul din Bacifalu. În comuna Bacifalu (Săcele) este un taur tare sîlbatic, care alaltă-erî a stîns viața unei babe de 93 ani, care tropăia pe uliță și n'a putut fugi dinaintea lui.

Regele Bavariei. Diarul „Zeit“ din Viena din incidentul aniversării a 18-a de cînd s'a sinucis aruncîndu-se într'un lac regele Ludovic II al Bavariei, care era nebun, scrie, că fratele lui, regele Otto, care i-a urmat pe tron și care este de asemenea nebun, internat de mulți ani în palatul Fürstenried — a devenit acuma apatic și nu mai e nici o speranță, că se va îndrepta. Pe anul viitor se împlinesc o sută de ani, de la ridicarea Bavariei la rang de regat și bărbății de stat bavarezi se gîndesc a pregăti pentru acest incident urcarea pe tron a prinț-regentului actual Luitpold, pentru ca poporul să nu fie silit a-și imagina pe domnitorul său în figura unui biet alienat.

Mulțămîta publică. Cu ocaziunea petrecerii aranjate de Tinerimea română de pe Tocile, a mai intrat de la d-l Nae D. Moroianu bancher în București, 50 cor. pentru renovarea picturii din lăuntrul bisericii sf. Treimi de pe Tocile, care sumă s'a adăugat la fondul pentru renovarea picturii. Dorim ca fapta această nobilă să afe mai mulți imitatori. Primesc și acest marinos donator mulțumirile noastre. — Brașov, 4 Iunie 1904 — Tinerimea română de pe Tocile (Scheiu-Brașov).

La fondul de 20 bani. întemeiat de Reuniunea sodalilor români din Sibiu pentru cumpărarea unei case cu hală de vîndare pe seama meseriașilor noștri, au binevoit a dăru: Toderică Iacoban, locotenent c. și r. 2 cor., Paul Muntean, loc. col. c. și r. în pens., Ioan Droc, protopresb. emer., Moise Lazar, c. s. cons., Dr. Liviu de Lemeny, adv., Alexandru Sighiartău, paroch în Ciceu Poeni (tr. Dej), fie-care câte 1 cor., Dr. Aurel Nyilvan, cand. de adv., Dr. Lucian Borcea, adv., fie-care câte 60 bani, Nicolae Vlaicu, cand. de adv. 40 bani, d-na Elisabeta Ciontea, soție de culeg. tipogr. în Hunedóra 50 bani, tot d-sa a dăruit fondului „Masa învîțăcelilor meseriașilor români“ 50 bani și Victor Tordășianu, ref. consist. 10 bani. D-l Dr. Ilie Ianou, medic în Tâlmăciu, înscriindu-se de membru ajutător al Reuniunii a depus taxa pro 1904 cor. 4.

În spitalul civil din Brașov au rămas din luna Aprilie 130 bolnavi, cătră cari s'au mai adaus în Maiu 233, fiind cu totul 363, dintre cari 213 bărbați și 150 femei. Din aceștia s'au vindecat: 184, s'au

îndreptat: 17, nevindecați: 6, morți: 19. Au rămas în spital 137, dintre cari 83 bărbați și 54 femei. Bolele de cari au murit cei 19 au fost: 10 tuberculoza plămînilor, 1 emfisma plămînilor, 1 degenerarea mușchilor inimii, 1 inflamația cronică a rîrunchilor, 1 cancer neoperabil la mîtră, 1 înveninarea sîngelui după avort, 2 de slăbiciunea bătrînețelor, 1 fractură complicată la picior (adus la spital fiind în agonie). Operațiuni s'au făcut în luna Maiu 93, dintre cari 7 ortopedice, 77 au fost adormiți cu chloroformnarcose, 12 fără anestesiare, 4 cu anestesia la Schleich. Consultările gratuite la sêraci au fost 440. Operațiuni mici ambulatoice 13, tote fără anestesiare.

Mulțămîta publică. Mult stimată dîmnă Aurora Grigorita născ. Lado văduvă de profesor în Reștoșnea (cottul Murș-Turda) a ținut să costumeze pe speșele sale o păpușă mare și splendid isbutită, reprezentînd o nevastă din Toplița în pitorescul și mîndrul port murșan. Mult stimat d-sa a ales o îmbrăcăminte model din ce a găsit mai vechiu, mai original și neaoș românesc. Drept podobă servesc frînghiile brodate cu „brusturi“. La păpușă s'a mai alăturat o a doua învîlitoare numită „sidă“ și o frumoasă traistă în miniatură cuprinzînd „ițe“ și alte unelte pentru țesut. Admirabil făptuite sunt mai ales opincile „cu ițari“ și „ghiociei“, „diochii“ și „mărgelele scrise“ ispirate și atîrnate pe piept.

Pe cînd ne permitem a aduce mult Stimăte dîmnă Grigorita cea mai adînc simțită mulțămîta și recunoștința a Reuniunii noastre pentru acest dar mîndru și prețios, tinem tot-odată a reînvi rugarea noastră adr-sată inteligenței din Bănat și Ungaria propriu dișă de a lua asupra și frumoșă sarcina de a costuma păpuși în portul original din acele părți. Păpușile de costumate le vom pune cu plăcere la dispoziția doritorilor. Sibiu, 8 Iunie n. 1904. Comitetul central al „Reuniunii române de agricultură“ din comitatul Sibiu. D. Comșa, președ., Vic. Tordășianu, secretar.

Loteria de binefacere a statului. Ca în anii trecuți așa și în anul acesta se ține o loterie de binefacere. La câștigul ce va da loteria participă în urma prea înaltei deciziuni a Majestății Sale din 10 Maiu a. c. următoarele instituții: Cu a deșea parte: 1. Fondul pentru vîduvele și orfanii sêraci de amplexi de stat 2. Reuniunea Sanatorului arhiducele Iosif. 3. Reuniunea de binefacere Lorántffy Zsuzsana. 4. Casa sêracilor din Körös. 5. Asilul orbilor. Cu a douădecea parte: 7. Internatul orfanilor Elisabeta din comitatul Treiscaune. 8. Asilul de copii și reuniun. de binefacere din Seghedin 9. Reuniunea spitalului Universității 10. Reun. fem. din Oradea-mare (com. Bihor). 11. Spitalul din Deva. 12. Reun. crucea albă în Sombathely. 13. Orfelinatul Stephanie al reun. fem. din Deva. 14. Reun. de binefacere a cercului VI din Budapesta. Planul ofere șanse favorabile. Câștigul principal este de 150,000 cor. Tote câștigurile 365,000 cor. în bani gata. Losuri a 4 cor. se află la direcția loteriei Budapesta, la tote oficiile de poste, dare, stațiunile căilor ferate, trafic. Tragerea irevocabil la 30 Iunie c.

Se caută un comis dibaciū sêu o vîndătoare, pentru o prăvălie de încălță-

mente. Se cere perfecta cunoștință în branșă această și cunoștința limbilor română, maghiară și germană. Informațiuni mai de aproape la Redacția acestei foi.

Jubileul „Familiei“.

La 9 Iunie n. s'a serbat în Oradea mare jubileul de 40 ani al revistei beletristice literare „Familia“, înființată și redactată de d-l Iosif Vulcan. Serbarea a reușit splendid. Au participat P. S. Sa episcopul Dr. Radu, inteligentă numărösă din Bihor, delegați ai „Academiei Române“, ai „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“, ai „Societății pentru fond de teatru român“, ai tinerimei universitare române din Paris, Viena, Cernăuți, Budapesta și Clușiu. S'au predat jubilanului Iosif Vulcan cunună de laur, albumuri, un tablou, din partea universitarilor ș. a.

După festivalul, cu care ocaziune jubilanului a fost salutat de reprezentanții corporațiunilor și societăților, a urmat banchet, ér sêra concert.

Êta partea întâiu a discursului prin care d-l Iosif Vulcan a răspuns la felicitările ce i-s'au adus:

Cu sfială mă presint în fața acestei strălucite adunări, căci mare e onôrea, ce mi-se face și mici sunt meritele mele, pe cari le pot pune în cumpănă. Și deșă ar fi vorba numai de persôna mea, modestia ar fi trebuit să mă oprescă d'a trece pragul acestei sale.

Dér acesta festivitate nu este numai a mea, ea se avîntă mai sus de cultul personal, este manifestatia instinctului de trăinicie al unui popor, care ține să se afirme și care rîsplătesce cu totă căldura dragostei sale pe aceia, cari muncesc pentru înaintarea lui.

Diua de astăzi este o di de sêrbătoare a limbii, literaturii și culturii românesce, sfîntă treime, căreia mă închin cu evlavie și căreia i-am dedicat totă viața mea.

Diua de astăzi este o di de sêrbătoare națională românescă, unde frații mei Români și surorile mele Române, toți și tote într'un gând ridică un comun altar cultului strămoșesc, se închină cu devoțiune Geniului național și dorul lor năvalnic și dornic de progres se ureă spre cer, cum fumul de tîmăie sfîntă se nălță sus la Dumnezeu.

Mărêtă, sublimă și sfîntă di! Par' că un curent electric trece prin rîndurile noastre, care ne deșteptă, ne întăresce și ne încăldește sufletul, inspirîndu-ne bucurie, mîndrie, fericire. Devotați aceluiași ideal, cugetele, aspirațiunile și visurile noastre se întrunesc și se 'nchegă într'o horă de frație. Aice toți suntem egali, ca creștinii în fața A-Totputernicului. Și eu nu-s decăt fericitul al cărui nume s'a afișat pe steagul acestei sêrbări.

Un titlu de mîndrie acesta pentru mine, care însă tot-odată îmi impune datoria să mă înșir sub steagul acela și pînă cu toții umăr la umăr să-l urcăm pe piscul cel mai înalt, să fâlăie falnic de acolo, ca sub el să se adune toți frații și tote surorile, toți căți simt românesce în

inimile lor, toți căți își iubesc graiul strămoșesc, obiceiurile neaoșe străvechi, literatură noastră plîpîndă și tot ce constituie idiomul nostru național.

M'ați sculat, iubiți frați oradani, de la masa mea de scris, unde timp de 40 de ani și mai bine am țesut atâtea vise frumoșe, și mi-ați făcut onôrea să mă poțitiți aice. Am venit, și êta îmi vîd visul cu ochii.

Un tablou fermecător se desfășoră vederii mele. O splendidă întrunire din tot ce are neamul nostru mai distins. Demnitarî ai bisericii, proeți ai altarului, fruntași ai vieții noastre publice și culturale, muncitorî ai existenței, tinerime inspirată de rivna muncii și drept podobă a acestui cerc, ca diamantele într'un inel, o încântătoare cunună de dîmnă și domnișore.

Academia Română, mama ocrotitoare a culturii naționale, ne-a făcut înalta onôre să ne trimită salutul sêu încurajător; Asociațiunea pentru literatura română și cultura poporului român, cea mai importantă instituțiune culturală a noastră în patrie, a ținut să fie și ea reprezentată, spre a-și spune cuvîntul sêu de consimțire; Societatea pentru fond de teatru român asemenea își cere partea ei de bucurie din această festivitate, organizată în onôrea inițiatorului și președintelui ei. Și au venit mulți, din diverse părți, unii din mari depărtări, căci au aflat că aice s'a arborat un steag al culturii naționale, au venit să salute steagul și să jurăm cu toții, că pentru el trăim și murim.

Și ceea ce ne inspiră bucurie și mai mare, ceea ce înalță festivitatea noastră la nivelul unui entusiasm, este că vedem în jur de noi speranța viitorului nostru: tinerimea de la diverse institute înalte din streinătate și din patrie, conduși de farmecul însuflețirii, în ochi cu focul sacru al mîndriei, aducînd prinosul devotamentului lor pe altarul ridicat aici culturii românesce.

Și toți căți s'au întrunit în sala această la serbarea jubileului de 40 ani al revistei mele Familia, au venit inspirați de sentimental conștiinței naționale, care ne îndemnă să lucrăm totdeuna și pretutindeni pentru deșteptarea și luminarea poporului nostru, care ne impune să sprijinim cu tot sufletul nostru pe aceia, cari muncesc pe terenul acesta, ca în comun și deplin acord, legați cu toții de dragostea frățescă, să ne afirmăm și noi Români ca un element de civilizațiune.

Mă închin smerit acestui înălțător avînt, care a deșteptat din amorfetă străvechiul nostru Bihor, care a atras interesarea și participarea lunei intelectuale românesce — și cuprins de-o emoțiune, pe care abia o pot stăpâni, vin să aduc tributul mulțămitei mele despărțemîntului oradan al Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român, care în frunte cu vrednicul sêu președinte, stimatul meu amic, d-l Nicolae Zigre, cu concursul tuturor Românilor din orașul acesta și cu al tinerimei noastre aflătoare aice, din belșugul dragostei pentru neamul românesce și muncitorii lui, au organizat această serbare.

Cu profundă devoțiune mă proștern în fața adoratei mele națiuni, care ca o mamă iubitoare, nu vede defecte și slăbiciuni în fiul sêu și-l strînge cu dragoste la sin. Cu inimă palpitândă d'o negrăită

vesc eu după aceste mici? Insuși și pînă astăzi, țara această cu dreptele lui aședări se ține.

Departa de la el era totă măgulirea; minciuni în curtea lui nu putea intra: năpăstuitorele pări și clevertiri erau isgonite. Acei ômeni fățarnici, cari se lipesc pe lângă domni, și printr'o rîutate ascunsă, vorôvele lor cumpînd se arată ca nisce slugi drepte, ér în gîndul lor nu este alt fără numai să înșale pe stăpîn, și, pentru-ca să potă spori în meștesugurile lor, prin cuvinte dulci și zugrăvite intră în inima Domnilor, și gone-co pe cei bunî și drepti, și mai pe urmă robind pe stăpîn, încep a lucra la ivelă rîutățile lor, și nu numai că ei se îngrășă de jafuri și de bunurile celor bunî, ci încă și numele stăpînului îl strică; și acel stăpîn, care ar fi bun din fire, avînd slugi ca acestea, tiran se socotesc. Acest fel de ômeni, dîc, lângă el nici trecere nu aveau, nici înaintea lui se aflau.

Curtea lui deschisă; sermanul, asupritul și văduva, dreptatea lor lui o arêta! O vreme fericita! O stăpînire luminată! O țară norocită, unde dreptatea ta nu mai puțin de cât Domnul stăpănesce, și unde

fie-care la rîndul sêu sciind din cărarea orînduită nu se pote abate.

Cu greu este, o auditorilor, stăpînitorî să fie drepti! Dér cu cât este mai grea cu atât este la ei mai de laudă dreptatea. Păgăni, pentru-că Minos împêratul Critului se socotise că au fost drept judecător, dîcea cum ca Dumnezeuî lor l'au făcut judecător sufletelor în acea lume. Atât de mare lucru le părû judecata drêptă la un împêrat! Dar noi pentru Ștefan ce vom dîce, atunci cînd îl știm drept judecător, și dreptatea de Dumnezeu cel nemuritor lăudată? Ôre nu l'am socoti mai cu incredințare de cât aceea că este în sinurile lui Abraam?

Cu adevêrat, auditorilor, nu trebuie altă faptă unui stăpînitor ca să între în iad de cât strîmbătatea. Pentru-că ce sabie tâlhărescă atîta sînge pote să verse, ce otravă atîti morți pote să facă, de cât strîmbătatea la unu, ce de nimeni nu se sfîșec, ci a tuturor frêul în mînilor sale ține? Căci de pote un judecător strîmb multe rîutăți a face, dér pentru un stăpînitor, nedrept, ce socotiți? Au nu pote omori, nu pote jefui, nu pote asupri, nu pote nêcâji făr' de frică, și cu atîta mai amar

cu cât nici a te jelui n'ai cui. Așa, auditorilor! Un stăpînitor strîmb făcû tote faptele celelalte ale legii (măcar că în strîmbătate nimio nu este bun); umplă lumea de milostenii, biserici zidescă cât de multe; — acelea nu numai că nu-i folosesci încă într'u pomenirea uriciumii rêmân, și pe tote bunătățile lor, lacrămile și suspinele celor asupriți le șterg, le înădușesc, și la rîsplătirea osăndirii fără întorcere îl duc; după cum și singură dreptatea pe tote celelalte păcate le șterge și curăță inima lui Dumnezeu îl pune.

O împêrați! O crai! O domni! O stăpînitorî norôdelor! Țineți urechile vòstre deschise și scripturile ascultați cînd strigă: „Iubiți dreptatea cei ce judecați pămîntul! Auziți — dîc — și de o faceți, vè bucurați. Dér cutremurați-vè cînd nu o faceți, și să nu așteptați alt, fără numai cumplitetele muncî ale vecinicului iad!

Luați pildă de pe acesta care puternic ca și voi a fost, dér puterea lui n'a slujit spre alt, fără numai spre razimul dreptății, a fost fericit, pentru-ca pe cei bunî fericiti să-i facă! Atât a vrut să potă și atît a putut, ca pe mulți să mîngăe și să ajute!

Sciți, auditorilor! că de mai multe-ori, cei temători de Dumnezeu și bunî sunt rușinoși și neîndrănești! Ei sciū pe domni să-i slujască, dér să-i măgulescă n'au deprins. Pentru această sunt depărtați, gonîți și cu strîmbătate părăsiți! Căci cei rîi, mincinoși și obraznici cu unî ca aceștia, a căror viață este muștrarea năravurilor, la un loc nu pot trăi! Ér Ștefan pe aceștia nu i-a lăsat depărtați, ci a făcut dreptate darurilor lor; i-au scos de la întunec, din ticaloșie i-au scuturat; și cu atât domnia lui a fost mai fericită, cu cât pe cei bunî pe lângă sine, slugi, prieteni, și sfetnici îi avea. Departa de curtea lui totă minciuna, zavistia legată, pizma ferecată, înșelăciunea isgonită, strîmbătatea de istov împilată. Dreptatea pe scaun împêrătea și nu ea lui, ci el ei supus și slujitor era! De apuca armele, de la ea se sfătua de judeca pe dînsa asculta, de cinstea ei urma, și tote ca o slugă din porunca ei le făcea! Cei vechi, că dreptatea dintre ômeni a fugit băsnua, ér la noi că stăpînirea putem dovedi. O viață fericită! O obiceiuri de aur! O dulce stăpînire, între cari strămoșii noștri au petrecut! Ôre mai veniți vre-odată? Ôre ne vom mai învrednici

bucurie, cu sufletul încântat de plăceri divine, d'ér cu buzele tremurânde d'o sfântă fericire: îi rostesc ad'ênca mea grațitudine, c'â sub impresiunea dragostei sale materne, prin reprezentanți distincți întruși aici, prin scrisori și telegrame, a ținut s'ê r'êspl'êsc'â atât de splendid munca modestă, d'ér st'êruit'óre a unui fiu devotat, care timp de 40 de ani și-a dedicat t'ôt'â palpitarea inimii pentru cultura neamului nostru.

Num'êrul jubilar al „Familiei“.

Cu prilejul s'êrb'ârilor, aranjate din incidentul aniversării de 40 ani a revistei „Familia“ a ap'ârut un num'êr jubilar, care conține un num'êr frumos de dedicațiuni și articole scrise de distincți fruntași ai n'êmului nostru din Rom'ânia, Bucovina și de la noi.

În fruntea num'êrului se public'â urm'ât'orea dedicație autograf'â, în faximile a Reginei Rom'âniei:

„Nu trebuie f'êrmuri mari, trebuie numai inim'â mare“.

Elisaveta.

„F'âr'â munc'â și f'âr'â iubirea binelui, nimic nu e folositor, frumos și mare, nimic nu p'ôte rodi“.

Ion Kalinderu

„Îmi aduc aminte de vorba unui german posomorit: noroc am avut tot-d'êuna, d'ér fericit n'am fost nic'î-odat'â.“

Rom'ânul este înzestrat cu un cuget mai senin; el p'ôte dice despre tot trecut'ul s'êu: noroc n'am avut nic'î-odat'â, d'ér fericit m'am simțit adeseori.

C'â „divul“ Traian ne-a adus tocmai în Dacia și ne-a l'âsat într'o provincie așă de espus'â, înc'ât Aurelian, cu lumea oficial'â au si p'âr'âsit'o dup'â ôre-care timp, n'a fost mare noroc. D'ér, c'â din nomolul migrațiunii at'âtor pop'óre, car'î ne-au b'ântuit de atunci înc'êce, s'a diferențiat și s'a încheșat n'êmul românesc în gr'êua lupt'â pentru existență: acesta este primul moment de fericire în istoria n'êstr'â.

C'â situația geografic'â ne-a condamnat s'ê st'âm în drumul Islamului, c'ând acesta a voit s'ê trec'â Dun'area spre cucerirea Apusului, n'a fost tocmai noroc. D'ér c'â Voevodii n'êștri în luptele lor cu Turcii au știut s'ê ne p'âstreze religia creștin'â și s'ê ne ție astfel în leg'atur'â cu pop'órele de progres ale Europei, e o nou'â ferioare în dezvoltarea n'êstr'â.

C'â în secolul al 18-lea politica dinastiei Habsburg a încercat s'ê ne duc'â sub ascultarea Papei de la Roma și ne-isbutind, ne-a împ'ârțit în două, n'a fost noroc. D'ér c'â din ac'êșt'â încercare Rom'ânii Transilv'âneni au ajuns în cetatea etern'â, unde a reinviat în ei simț'êmentul gîntei latine, rev'êrs'ându-se apoi asupra n'êstr'â a tuturor: ac'êșt'â a fost rară fericire, care dintr'o desbinare religi'ôs'â a

înălțat n'êmul întreg spre o unitate de cultur'â național'â.

Și cine știe, la ce viitor mai fericit ne va duce și faptul, c'â Rom'ânii din Austro-Ungaria pentru jertfele lor de la 1848 au fost r'êspl'êșiți cu dualismul de la 1867 și cei din Rom'ânia Liber'â pentru vitejia lor de la Plevna cu tractatul de la Berlin?

Din t'ôte vicisitudinile timpurilor s'ê ne m'âng'âiem cu adev'êrul: nu împrejur'ările din afar'â hot'âresc, ci repercutarea lor în sufletul ômenilor.

Și sufletul Rom'ânului s'a ar'âtat din cele țari.

București, 12 Aprile 1904.“

T. Măiorescu

„Familia este cea mai puternic'â bas'â a fie-c'arei ordine sociale și de stat, pentru-c'â ea este cel mai important cultivator al spiritului public. Èr cea mai frum'ôs'â fl'óre a acestui spirit este: spiritul național.“

S'ê nu ne prind'â dec'î mirare, d'êc'â în epoca st'âp'ânit'â de ideia naționalit'âții consider'â fie-care popor cu putere de vieț'â ca prima și cea mai important'â a sa problem'â: cultivarea și înt'âr'irea spiritului național deja în sinul vieții familiare.

Pentru noi Rom'ânii din Ungaria îns'ê între tristețele n'êștre împrejur'âri — c'ând spiritul național, eschis în mod artificial apr'êpe de pe t'ôte terenele vieții publice, va trebui s'ê caute aș'î-m'âne ultimul s'êu ad'âpost de refugiu în sinul familie — ac'êșt'â problem'â constituie chiar o condiție de vieț'â a existenței n'êștre naționale.

Birchiș, 17 (30) Maiu 1904.“

Ales. Mocsonyi.

Ce dice Mocs'ary despre proiectul lui Berzeviczy?

Cetitorii mai vechi vor fi țin'ênd de sigur minte pe b'êtr'ânul Ludovic Mocs'ary, care a fost înainte de asta cu vre-o dou'êzeci de ani președinte partidului koșutist de unde îns'ê a trebuit s'ê se retrag'â, fiind-c'â principiile lui nu se potriveau cu ale șovin'știlor.

Înc'â de pe atunci, at'ât cu graiul în camera deputaților, c'ât și cu condeiul, prin broșuri, Mocs'ary spunea compatrioților s'êi c'â nu fac bine, c'ând umbl'â s'ê maghiarizeze naționalit'âțile.

R'êmas f'âr'â mandat de deputat, Caransebeșenii l'au ales în locul generalului Doda, d'ér espir'ând acea sesiune dietal'â Mocs'ary nu și-a mai pus candidatura.

Noul proiect de maghiarizare al lui Berzeviczy l'au scos din nou pe aren'â pe b'êtr'ânul politician și într'o serie de articole publicate s'êpt'êmana trecut'â în țiarul „Egyet'êrt'ês“ își ridic'â glasul, n'âd'âjduind, cum dice el, c'â vor c'âd'ê c'âteva seminte și în p'âm'ênt roditor nu numai pe st'ânci.

și noi a v'ê av'ê! Ori aș'î fost numai și aș'î trecut, l'âs'ându-ne nou'ê numai o amar'â pomenire de voi? At'âta-i de dulce dreptatea la o st'âp'ânire, și at'âta-i de str'îmb'âtatea de amar'â; în c'ât noi dup'â at'âtea veacuri pe un Domn drept pl'ângem, atunci c'ând pe cei str'îmbi s'êu îi uit'âm, s'êu nu ne aducem aminte de ei, f'âr'â numai s'ê-i hulim.

Îns'ê, auș'itorilor, acestea ce le-am d'is p'ân'â acum întreb'â v'ê ce sunt? Toți mi-aș'î r'êspunde: Vetejii luminate, isb'ânde vestite fapte l'âdate, biruințe sl'âvite a unui domn des'êv'êrșit! Nici eu nu dic amintre! T'ôte faptele lui Ștefan, ori despre care parte se vor c'âuta, sunt m'înunate, t'ôte darurile lui cov'êrșit'óre. D'ér cu t'ôte acestea ce a r'êmas? Au numai un nume deșert, au numai o g'ândire de lucruri mari; d'ér care a fost și s'a trecut? Așă este c'â t'ôte lucrurile lumii sunt deșarte, o umbr'â, un vis, o ap'â care curge și nu se p'ôte opri, nici a se înt'ôrce, și t'ôte putrejunei supuse. Unde-i Cirus, gr'ôza lumii? Unde-i Alexandru, care a r'êsturnat Persia? Unde-i Scipion tunetul Romei? Unde-i Cesar fulgerul r'êsb'ôiilor? Unde sunt puterile, avuția, slava și v'âlva lor! Ce s'au f'âcut? Au nu se par c'â au fost un vis și o n'âlucire? P'ân'â au tr'âit

acești vestiți b'ârbași, resuna lumea de r'êsb'ôiile lor; au murit, s'au îngropat, abia numele lor le auș'îm!

O m'ôrte, m'ôrte! c'ât esci de lacom'â: pe c'âți nenumer'âți ai înghițit și înghițit și tot nu te mai s'atur'î. Și êr'âși, o m'ôrte amar'â! O m'ôrte gr'ôznic'â! O m'ôrte înfricoșat'â îns'ê pentru cei necredincioși, c'â dup'â ac'êșt'â viaț'â nimic nu le r'êm'âne. Èr noi, laud'â lui Isus Christos, de tine nu ne temem. C'â printine nu ca cea c'âtr'â os'ând'â ci ca drept'î fii legii, dup'â credință și dup'â fapte, c'âtr'â fericire mergem.

Așă d'ér, de r'êm'âne pe Ștefan numai pentru faptele cele lumesci s'ê-l l'âud'âm, puțin'â este lauda, care cur'ênd trec'ênd în întunecul uit'âr'ii se vinde'ê. D'ér cu at'âta m'âr'irea lui mai vecnic'â este și mai luminat'â, cu c'ât nu dintr'a lumii, ci din împlinirea poruncilor lui Christos, împ'êratul veacurilor a agonisit'o. Și t'ôte acele cari p'ân'â acum le-am v'êd'ut, fericite odrasle a acelei r'âd'êc'oini sfinte au fost, c'âci legea — nu ca alții pentru-c'â de la p'âr'înt'î a apuc'at'o, ci încredințat fiind de-al ei folos — a ținut'o. Și ac'êșt'â ne-au r'êmas, care v'am f'âg'âduit s'ê v'ê ar'ât'âm!

(Va urma.)

Mocs'ary le spune verde Maghiarilor c'â fac un lucru nesocotit, c'ând se sufl'âc'â s'ê s'êv'êrș'êsc'â ceea-ce nici odat'â nu se va put'ê duce în îndeplinire. Maghiarisarea, spune Mocs'ery, este o utopie, adec'â un lucru, care nu se p'ôte realiza și contribuie numai la înstr'êinarea Rom'ânilor și a celorlalte naționalit'âți. Nu e bine s'ê ne facem acuma dușman'î ci din contr'â ar trebui s'ê ne împ'âc'âm cu naționalit'âțile, d'êc'â vrem independența Ungariei.

Frum'ose vorbe! P'ecat c'â nu e cine s'ê le asculte!

Societatea comercianților rom'âni.

Societatea comercianților rom'âni din Brașov s'êu — dup'â cum se numesc statute — „Asociațiunea comercianților rom'âni pentru comerț levantin“ a ținut adunarea sa general'â în 18(31) Ianuarie a. c.

Deși comercianții rom'âni de ast'âzi nu se pot compara cu cei din trecut — acum 40—50 de ani — nici numerice nici dup'â cantitatea negoțului ce-l fac, totuși merit'â a fi cunoscut'â activitatea acestei societ'âți.

Nainte de t'ôte constat'âm, c'â deși puțin'â la num'êr — cam treizeci de firme în piața Brașovului, — totuși desv'olt'â o interesare estraordinar'â pentru afacerile comerciale.

Îns'âși întrunirea în societate este dovad'â de activitate calificat'â cu scopuri mai av'êntate.

Ac'êșt'â se și vede din procederea asocierii.

Ședintele se țin punctual și agendele comerciale se resolv'â cu o îngrijire care merit'â tot respectul.

Din multele agende, cu car'î s'a ocupat comitetul societ'âții în decursul anului 1903 mențion'âm unele, car'î sunt de interes actual.

Așă d. e. Asociațiunea în înțelegere cu celelalte asocieri comerciale din loc, s'a îngrijit ca comercianții în țile de t'êrguri s'ê aib'â locuri cor'êspund'êt'óre pentru vinderea m'âr'furilor lor în piaț'â; o c'esticie, care a dat multe de lucru și organelor ofici'ose ale magistratului or'âșenesc și celor interesași, care îns'ê în fine a fost resolut'â în mod satisfac'êtor.

Comitetul s'a interesat de comerșanții existenți mai mici, în și afar'â de Brașov, indic'ându-le c'âile și d'ându-le m'ân'â de ajutor de a-și procura m'âr'furile trebuincioșe cu prețuri mai ieftine și cu modalit'âți de plat'â lesnicioșe.

Mai însemnat dec'ât acestea este modul cum Comitetul pe basa decisiilor adunării p'ort'â grije de sporirea firmelor rom'âne.

Societatea d'â m'ân'â de ajutor spre a aș'êda la comerț at'âți ucenici calificași, c'âți se însinu'â.

Durere, c'â publicul rom'ân nu reflect'âz'â apr'êpe de fel la ramura comercial'â, deși menționata societate ajut'orez'â pe înv'êț'aceii cu purtare bun'â nu numai cu ban'î, dup'â cum se vede și din publicațiunea din num'êrul de ast'âzi a „G. Tr.“ — ci le d'â separat catechisațiune și le face ocașional și alte favoruri de îmbr'âc'âminte și altele.

Atragem dec'î atențiunea publicului rom'ân asupra carierii comerciale, ca o carier'â sigur'â pentru a-și face cine-va un viitor independent și cinstit. Au trecut vremurile de a ne face toți domni, s'ê ne aplic'âm și la negoț și la meserii și s'ê nu l'âs'âm acest teren de munc'â cinstit'â și spornic'â a fi exploatat numai de streini.

Indemn'âm publicul rom'ân cu tot adinsul s'ê fie cu atențiune la publicațiunile pentru ajut'óre înv'êț'aceilor comercianți, ele se public'â tot-d'êuna înainte de finirea anului școlastic în „Gazeta Transilvaniei“ și în alte jurnale rom'ânesci.

D'ér și p'ân'â atunci fie-cine prin scris'óre privat'â se p'ôte adresa c'âtr'â președintele societ'âții d-l Teodor Nicolau, s'êu c'âtr'â cassariul societ'âții d-l Ioan Saba-deanu, comerciant, s'êu c'âtr'â secretarul societ'âții d-l Iuon Lengeru avocat în Brașov — fie-care e gata a da deslușirile de lips'â.

Ajut'orele se ac'ord'â în cadrul condițiunilor existente în ori-ce anotimp, numai s'ê se arete ucenicul calificat, carele voesce a fi aș'êdat la o anumit'â firm'â comercial'â.

L.

Adunarea general'â

al desp'ârț'êmentului Brașov al „Asociațiunii“.

Dumineca trecut'â s'a ținut în sala gimnasiului rom'ân din Brașov adunarea general'â a desp'ârț'êmentului Brașov sub președint'â directorului desp'ârț'êmentului, a d-lui prof. Andrei Ș. B'ârseanu.

Adun'âr'î a premers un parastas solemn, celebrat în biseric'â sf. Nicolae la ôrele 10 a. m. de d-ni protopop V. Voinea, par. Dr. Saftu și p'âr'întele diacon I. Prișcu.

În decursul serviciului divin a rostit p'âr'întele Dr. Saftu urm'ât'orea predic'â frum'ôs'â ocașional'â:

În numele Tat'âlui și al Fiului și al Sfântului Duch

„Èr'â ei îndat'â l'âs'ând luntrea și pe tat'âl s'êu, s'au dus dup'â d'ênsul“.
(Din evangelia de ast'âzi, Matei 4. 22.)

I.

Dragii mei parochieni!

Astfel au f'âcut atunci acei ômeni idealisti: și-au l'âsat îndat'â luntrea, ba chiar și pe tat'âl lor, și s'au dus dup'â înțeleptul tuturor vremurilor, domnul nostru Isus Christos....

Cum a fost acum dou'ê s'êpt'êmani, la praznicul Rosaliilor, s'a pogorit duchul sfânt asupra acestor vrednici apostoli, i a înt'âr'it în credință, le-a însuflat curagiu, energie și caracter, și i-a înv'êțat s'ê gr'â-êsc'â în mai multe limbi...

Domnul cel tare și puternic, în înalta sa înțelepciune și îndurare, astfel a poruncit: ca pe suprafața acestui p'âm'ênt p'ân'â în sfârșitul sfârșiturilor s'ê existe mai multe pop'óre, dintre car'î fie-care s'ê și vorb'êsc'â limba sa....

D'êc'â acești „dibaci“ miniștri ai Nazarineanului n'ar fi știut gr'âi diferitelor pop'óre în graiurile lor proprii, în zadar s'ar fi r'êspândit peste tot p'âm'êntul, c'âci munca lor de a propovedi înv'êț'aturile de m'ântuire s'ar fi poticnit la prima barier'â...

Ei îns'ê au știut gr'âi fie-c'arui popor în limba lui și înarmați cu ac'êșt'â „putere miraculoș'â“ în c'âți-va ani de țile au f'âcut, c'â sute de mi'î de ômeni s'ê se închine fiului lui Dumneș'eu tot în graiurile lor...

Fostau mai toți ostași d-lui Christos în șirul vremurilor, încep'ênd de la apostoli p'ân'â la cel din urmă ucenic, supuși la batjocuri, aruncași în temnițe, schingiuiși și b'âtuți, fostau ei cu țecile de mi'î chiar și omor'îți în fel de fel de chipuri....

Ț'aria neclintit'â în ferbintea lor credință c'âtr'â Cel de Sus i-a aruncat în gr'op'â: Pe sfintele morminte îns'ê ale acestor sfinți martiri au r'êșar'it trandafirii vecinic înflor'îți ai creștinismului, al c'âror miros m'ântuitor a cucerit p'ân'â aș'î sute de milioane de ômeni!...

Nu mai astfel a fost cu puținț'â, ca aceia, cari și-au l'âsat luntrea, cu toți urmașii lor, s'ê duc'â lupt'â pentru credință la un triumf at'ât de strălucit!

II.

Dragii mei parochieni!

A avut și mult cercatul nostru neam românesc de d'inc'êce de Carpați un c'âr-maci'â vestit și neîntrecut. Sunt sigur, c'â numele lui e săpat cu litere de aur în inima fie-c'arui dintre voi: Nemuritorul archiepiscop și metropolit, marele Andrei Ș. baron de Șaguna....

Acum trei-șeci și cinci de ani și-a strins ucenici idealisti în jurul s'êu și înfinț'ând așă numit'â „Asociațiune pentru literatura rom'ân'â și cultura poporului rom'ân“ le-a însuflat curagiu și energie și i-a conșurat, ca în vecii vecilor s'ê și iub'êsc'â și s'ê cultive din tot sufletul și din t'ôt'â inima limba n'êștr'â rom'ânesc'â....

Pentru-c'â Domnul cel tare și puternic, în înalta sa înțelepciune și îndurare, astfel a poruncit: ca pe suprafața acestui p'âm'ênt între alte pop'óre s'ê existe p'ân'â în vecii vecilor și poporul rom'ânesc și s'ê gr'â-êsc'â limba lui,... c'â mult e dulce și frum'ôs'â....

Pentru-c'â tot Domnul cel tare și puternic voesce, ca noi Rom'ânii în ac'êșt'â ț'êr'â s'ê fim mulți și pentru-c'â miniștrilor Asociațiunii din Sibiu nu le e cu puținț'â de c'ât numai odat'â pe an, s'ê c'âl'êtor'êsc'â prin t'ôte ținuturile locuite de ai n'êștri, au

rându-i în cumințenia lor mai prin toate comitatele așa numitele despărțăminte ale Asociațiunii....

În fruntea fie-cărui despărțământ stă câte un *director cu sfetnicii lui*. De la felul, cum își dau ei silința, cum vreau și cum se pricep ei să *grăiască poporului în graul lui*, atârnă înaintea în cultură a întregului despărțământ

Tot bunul Dumneșu a vrut, ca din 1898 încôce director al despărțământului nostru din Brașov să ajungă învățatul, harnicul și idealistul nostru profesor *Andrei Bârseanu*.

Mă calcă datorința s'o spun tocmăi din acest loc al adevărului, că în acest scurt timp despărțământul nostru din Brașov și-a schimbat porecla în nume și o spun cu mândrie, că după merit și dreptate lumea românească îl consideră ca pe cel dintâi.

Dat'au, ce-i drept, și ostașii Asociațiunii în șirul vremurilor peste multe piedeci și greutăți, der le-au învins și au eșit biruitori, pentru-că au iubit cu tărie *limba noastră strămoșiască*.

III.

Dragii mei parochieni!

De-a pân' acum n'ați avut prilej, să vă prindeți între rindurile mândrilor ostași ai Asociațiunii, faceți-o astăzi; lăsați îndată luntrile văstre și cu veste, părinți, frați și surori, veniți la 3 ore d. a. în sala cea mare a falnicului nostru gimnasiu.

„Stăruia noastră conducătoare să fie..... *trandăfriei vecinilor înfloriți ai Românișmului*..... tot-déuna, acum și pururea și în vecii vecilor, Amin!

La orele 3 d. m. a deschis d-l profesor A. Bârseanu adunarea prin un discurs avântat, făcând o reprivire asupra activității mănose a despărțământului în decursul ultimilor ani. Arată în cuvinte lămurite frumoșele lucrări, ce are să le mai îndeplinească „Asociațiunea“ în viitor și încheie apelând la toți Români, să se înșire sub steagul Asociațiunii.

Urmăză apoi citirea raportului detaliat asupra activității despărțământului, pe care'l vom reproduce în unul din numerii viitori. Raportul s'a luat la cunoștință cu mare plăcere.

Au urmat apoi două prelegeri frumoșe ținute de d-l profesor G. Vătășan „Despre recunoștința față cu omeni mari“ și de d-l cand. de profesor I. Lăpădat sub titlul „Ajutăți și Dumneșu te va ajuta“, cu a cărei publicare începem în numărul de față.

În fine s'a purces la alegerea noului comit. în persoanele d-lor Andrei Bârseanu, ca director al despărțământului, membrii în comitet d-nii I. Săbădeanu, N. Bogdan, G. Vătășan și Sofronie Roșca, er ca membrii suplenți d-nii prof. Petrovici, A. Banciu, părintele Verzea sen. și inv. R. Frateș.

Adunarea a decurs în mod foarte demn luând parte vre-o 200 persoane între cari numeroși poporenii din Brașov și împrejurime.

Din Giurgeu.

(Adunare de învățatori și ședința senatului școlar.)

— Iunie 1904.

Despărțământul „Giurgeu“ al reuniunii învățătorilor din arhidieceasa de Alba-Iulia și Făgăraș și-a ținut adunarea ordinară în comuna românească Corbu la 31 Maiu st. n.

Învățătorii au fost prezenți aproape în număr complet; dintre preoți Ioan Dobrea paroch local, Ioan Mera din Tulgheș și Vasile Urzică din Vărviz; dintre mireni noștri inteligenți am remarcat pe Ioan Urzicea notarul Bicazelor, Aurel C. Nicolescu comerciant în Tulgheș, Ștefan Cojocariu proprietar în Corbu, sublocotenentul Cojocariu. Nu a lipsit nici de data asta v.-protopopul E. Câmpean.

Ședinței i-a premers serviciul divin, după care întrunindu-ne în sala de propunere a școlii, președintele Ioan Urzicea prin o vorbire acomodată deschide ședința. Constatându-se absențele în număr de 3, se cetesce protocolul adunării de tómnă, care se și verifică pe lângă unele observări. A urmat încașarea taxelor și înscrierea de

membrii noi, încasându-se în total suma de 119 cor. Ca membrii fundatori cu taxă de 40 cor, se înscriu: Ioan Dobrea paroch în Corbu și Aurel C. Nicolescu comerciant în Tulgheș, cărora li-se și exprimă mulțămite binemeritate.

Deși despărțământul „Giurgeu“ e avizat a funcționa și a-se afirma între cele mai vitrege împrejurări, totuși ocupă unul din primele locuri ale reuniunii, atât în ce privește succesul moral, cât și cel material. „Să îmbrățoșăm meseriile“ a fost titlul disertației predate de Ioan Nedelca învățator în Loveș, temă mult discutată și în presa noastră cu scop de a o familiarisa cu caracterul conservativ al poporului nostru. Ca fond, formă și predare a atins măsura, făcând bună impresie asupra celor prezenți.

Cu referință la împrejurările excepționale de grele din acest ținut, s'a luat conclud a se face demersurile necesare la adunarea generală din acest an, ca să se casese adunarea de tómnă impusă până acum prin statutele reuniunii. Ca delegați pentru adunarea generală au fost aleși: Nicodim Rus din Vaslăb și Gregoriu Trif din Corbu După eshaurirea bogatului program, preșidiul încheie ședința, alegându-se „Valea Jidanului“ ca loc pentru proxima adunare.

Tot cu această ocazie s'a ținut și ședința senatului școl. protopopesc sub preșidiul ordinar. Punctul culminant al acestei ședințe a fost raportul v.-protopopului despre funcționarea organismului școlastic din district pe anul 1903—4, din care relevăm următoarele:

a) copii obligați de școlă au fost 1521 băieți, 1238 fete; b) au frecventat de la 6—12 ani 697 băieți, 413 fete; c) au frecventat de la 12—15 ani 596 băieți, 345 fete; d) au frecventat școlă de repetițiune 62 băieți, 51 fete; e) au frecventat școlii streine 28 băieți, 17 fete.

La cele 13 școlle din district au funcționat 11 învățatori calificați ordinar și 2 interimali.

Pentru susținerea școllelor s'a preliminar pe 1903/4 la venite 16019.44 corone, la spese 15442.78 cor., la care sumă statul contribuie 800 corone, fond. școl. archidieceșan cu 600 corone, er restul îl suplineseșe poporul credincios.

Statul activ al averilor școl. din Giurgeu e de 52889 cor. 46 bani.

Cu vedit interes a fost ascultat raportul care ne mai spunea între altele, că pe timpul episcopului Atanasie Rednic (1764—1772) în secuime se aflau deja 8 școlli româneșci, dintre cari însă cea din Alfalău, St. Miklos și Szt. Domokos și-au perdut urma cu totul.

S'au cetit apoi mai multe ordine consistoriale, referitoare la promovarea instrucțiunii populare. Un punct însemnat din program a fost și cesiunea de atâtea ori sulevată a edificării caselor parochiale-protopopesce din Gyó-Szt. Miklos în legătură c'un internat pentru băieții români din secuime, constatându-se cu regret, că deși s'au adus mai multe concluse referitoare la acesta, rezultatele însă sunt cu atât mai modeste, de data acesta numărul concluselor s'au mai sporit cu unul.

Cu tótă serioșitatea au fost pertratate singuraticile puncte din program, deși de pe fețele celor prezenți se putea ceti nedumerirea și îngrijirea față de viitorul școllelor din secuime în urma reformei școlare ba unii mai pesimiști își diceau că primele jertfe ale noului moloch vor fi școllele din ținutul nostru.

Ospitalitatea parochului și a docentului local — cari ambii au ridicat la un nivel onorific bunăstarea morală a poporului din Corbu, cu dreptul putend figura de model — au făcut să ne simțim așa de bine câteva momente, după cari ne-am îndepărtat la ale noastre.

Cor.

Din Alba-Iulia.

(De ale meseriașilor)

— Iunie 1904.

A doua și de Rusalii a. c. a fost pentru meseriașii din acest oraș o îndoită și de sərbătore.

Strins uniți, meseriașii noștri de aici sub stégul tinerei lor reuniuni, dorit'au să aranjeze un maiial, deoparte să se vadă cât de mare e numărul lor, care până acum era mai necunoscut în acest centru românesc exploatat de străini, er de altă parte să se convingă, că în ce măsură sunt ei sprijiniți barem în și de sərbătore de numărósa noastră inteligență de aici, care nu odată a contat la brațul lor, pentru a se puté ridica și mândri.

Și s'au convins.

Maiialul s'a ținut în pavilionul de vară din „Grădina popilor“. Fălfaiau cocardele pe pieptul tinerilor aranjeri, cari așteptau cu nerăbdare sosirea óșpeților doriți... Și pavilionul s'a umplut; meseriașii, membrii reuniunii au luat parte cu familiile lor și vesela horă s'a încins.

Afară însă de două stimate familii din clasa inteligenței (Lobonț și Cirlea Iosif), cari tot-déuna au fost în fruntea noastră, apoi câți-va oficeri și 2—3 tineri dela tribunal, — restul inteligenței, toți preoții, toți advocații, oficialii de la banca română etc., și acum ca tot-déuna au preferit a rămâne acasă.

Nu e glumă. Înainte cu o săptămână la maiialul „ipar-egylet“-ului unguresc, întregă inteligența jidano-maghiară a fost în frunte, arătând cum se pôte însufleți pentru o cauză bună cum este cauza meseriașilor și a comercianților.

Să nu ne mai plângem deci, că străinii nu ne cunosc, când noi pe noi nu ne cunoscem.

Der nici o supărare, să ridicăm noi meseriașii români, stégul tot mai sus! Să fim mândri, că putem face ceva și fără ca să ne unescă cei de sus, cum se întâmplă pe alocurea, — căci mult am fi avut să așteptăm. Să luăm pilde de la străini, cari prin dragoste și unire au ajuns la putere și avere.

S'au îndepărtat meseriașii după mieșul nopții vesel de dragostea ordinea și însuflețirea cu care și-au sciut ei petrece și ficele lor voióse.

Venitul curat, intrat în cassa reuniunii cu această ocaziune, a fost 88 cor. 10 bani. — Nu mai amintesc contribuiriile peste taxa de intrare. De-o parte fiind-că și așa sciui, că se vor ceti la adunarea generală, er de altă parte și sf. scriptură dice că nu e bine să scie *stanga* de tóte ce face *drepta*.

Cunctator.

Serate de ale meseriașilor români.

Impins de dorul de a vedé pe cei harnici, pe cei buni împreună, der mai ales cu scop de a mă convinge insumi despre progresele, ce le fac meseriașii noștri, Joi la 26 Maiu n. c. am asistat la a 5-a ședință literară a „Reuniunii sodalilor români“ din Sibiu. Localitățile Reuniunii cu frumosul mobilă și cu decorațiunile de pe păreți: chipurile unor bărbați cu vrednicii pentru clasa noastră de mijloc și numărósele sentințe folositoare, culesse și cinstite de culegătorii de litere, apoi marea mulțime a participanților, îmbrăcați în haine de sərbătore, seninătatea, blândetea fețelor lor sunt lucruri, ce te țin parcă încătușat și îți es-cită dorul de a nu te despărți cu una cu două de această societate.

Acestea premise trec la însași ședința. Președintele Reuniunii d-l Tordășianu deschidend ședința salută în termeni caldi număróșii óșpeți și între aceia pe d-l sub-colonel c. și r. Paul Munteanu, parochul Aleo-sandru Sighiartău din părțile Dealului, d-șora Nicola, învățătore în Gurariului și d-na Elisaveta Ciontea din Hunedóra, cari au ținut să onoreze meseriașii noștri prin a lor participare. Vorbind între altele despre relațiunile dintre măștri și sodali, arată cum harnicia și a unora și a altora, ridică bunul nume al meseriașului nostru și cum

acești doi factori, când în bună armonie se gășesc, sunt cea mai bună garanție a puterii noastre de viață.

Din protocoalele ședințelor administrative cetite de d-l notar Apolzan, între altele am aflat cum harnicii și recunoșcătorii membrii ai Reuniunii au procurat din contribuiriile lor tabloul bine-reușit și frumos lucrat în ulei a de pie memorie întemeietorului Reuniunii a părintelui Nicolae Cristea; al cărui nume legat va fi de Reuniune până când acesta va trăi.

Învățăcelul méșar Ioan Popaiov, făcend intrarea în programul ședinței literare ne-a redat cu pricepere poesia „El-zorab“ de Coșbuc, frumos a cântat în flaută d-l Eugen Macarie, mai multe arii drăguțe, drăgălaș a fost mititelul Traian Moga, fiul măestrului covrigar Petru Moga, cu predarea naivă a bucății „Un copil, ce vrea să fie mare“, școlărița Elisaveta Nicola a plăcut foarte mult pentru felul cum ne-a predat „Rugămintea din urmă“ de Coșbuc, zelosul Leonte Munteanu, fiul adoptiv al d-lui sub-colonel Munteanu, cântând la violină mai multe arii cu acompaniament de pian, a stors admirațiunea noastră a tuturor, mica școlăriță Veturia Pop, a dat dovezi de mult curagiu prin simpatica predare a poesiei „Elenuta din cetate“ de Murășanu, Anița Prașca a cântat câteva piese, ce ne-au fermecat pe toți, neîntrecutul domn M., cu predarea în mod dramatic a unei frumoșe poesii, d-l C., prin esecutarea mai multor bucăți de clavier, și d-l I. Vasilichi, harnic manuator al arcușului — au întregit și rotunzit frumosul program al seratei.

Făcendu-se între cei 117 participanți sortarea au câștigat 17 persoane tot atâtea esemplare de cărțiciele folositoare.

Cu dragoste și veselie intrat'am, cu aceeași dragoste petrecut'am și cu și mai multă veselie sufletescă despărțitu-m'am de acești harnici muncitori ai noștri, cu cari ne putem mândri.

Binevoitor.

ULTIME SCIRI.

Petersburg, 15 Iunie. Generalul baron Stackelberg depeșeză, că Japonesi au început erii lupta contra poziției Rușilor la 6 chilometri de Wafanhootun. *Japonesii au fost respinși*. Regimentul 1 rusesc a suferit perderi serioșe. Comandantul regimentului a cădut împreună cu adjutantul său. Un general a fost rănit de un șrapnel.

Tokio, 16 Iunie. Intrarea dinspre mare în Portul-Arthur este liberă. Cruciașătorul „Novik“ a eșit din Port în largul mării și a deschis o canoadă violentă în contra vaselor japoneșe, cari au răspuns. „Novik“ a reintrat după scurt timp în port.

Tokio, 16 Iunie. La insulele Ciushima (insule situate între portul corean Masamfo și portul japoneș Shimonoseki) a avut loc o luptă navală între flota rusescă din Wladivostok și între escadra japoneșă. Resultatul luptei nu e cunoscut.

Bibliografie.

Fóia școlastică Nr. 11 cu următorul sumar: 1) Bibliotecile școlare, M. S. Ungur; 2) Scrisori pedagogice, V. Gr. Borogovan; 3) Reforma legilor învăț.-poporal — 3) Congresul internațional de igienă școlară, Gracchus; 4) Ortografia română; 5) Ioan Roată și Cuza după Creangă (cu o introducere esplicativă, în care se spune că întâlnirea lui Moș Roată cu Cuza s'a întâmplat „în gara (!) Adjud, după câțiva ani de la Divanul ad-hoc.“ Mare anachronism!) 6) Corespondențe. — „F. Ș.“ apare de 2-ori pe lună. Redactor: I. F. Negruțiu, Blăși.

„Amicul Tinerimei“. Director, proprietar și editor I. Moșil. Sumarul: 1) Din crăiea Feți-Frumoșilor și zinelor, Bobancu; 2) Expediția belgiană la polul sud; 3) Măgarul împărat, A. Craișnic; 4) Călătorie în Italia, I. Slavici; 5) Angerul păzitor; 6) Purtarea între ómeni; 7) Apărătorii dreptății, Iotta. Vrăciul, Panțu. — „A. T.“ apare în T.-Jiu.

Ajută-te și Dumnezeu te va ajuta.

(Probleme sociale și economice.)

De m'ar întreba vre-unul dintre cei prezenți, ce m'a îndemnat să urc această tribună, să mă presint adă înaintea d-vostă, rugându-vă să-mi îngăduiți a vă întreține cât-va timp cu dezvoltarea unor probleme de ordine socială și economică în interesul poporului nostru, — cu greu v'ași pute răspunde. Cu greu, nu pentru-că n'ași avea ce, nu pentru-că n'ar fi motive, cari să mă determine nu pe mine, d'ar pe alții cu mintea mai luminată, cu judecată mai profundă și cu experiență practică mai bogată s'apuce condeiul în mână, ori să-și ridice cuvântul; ci pentru-că tocmai motivele sunt atât de multe, greutățile atât de mari, relele și nevoile de cari suferim atât de grele, în cât de ai sta să cugeți ce ai de făcut, ce trebuie și ce poți să faci, d'eu n'ai ști pe ce să pui mâna mai îngrabă, n'ai ști ce rană să lecuesci mai întâiu, căci toate de-opotrivă sângerază, n'ai ști cui s'ajuti mai întâiu și mai pe urmă, căci toți de-opotrivă cer și toți de-opotrivă merită să fie ajuorați.

Veniți numai și aruncați-vă privirile pe ori-ce parte locuită de acest neam necăjit, și veți vedea, că nicăiri viața și traiul lui nu vă va mulțumi nici măcar în parte. Veți întelni la tot pasul lipsă și sărăcie, desnădejde și desgust. În schimb însă, veți găsi pe s'ermanul Român muncind din greu de dimineta până sera, din tinerețe până 'n bătrânețe, d'ar rod și spor pe urma străduințelor și sudorilor sale aproape de loc.

Il veți vedea cu traista de gât, cu toiagul în mână pornit pe calea pribegiei, să-și caute norocul în țări străine. Il veți vedea pe alocurea ajuns la sapă de lemn, la culmea desnădejdei, dând credință vorbelor celui dintăiu venit, fire-ar fi acela jidovul cel mai greșos, cădut jertfă unor făgădueli deșarte și plătindu-le scump, nu arare-ori cu prețul vieții chiar. Mai mult. Il veți vedea tăgăduind credința străbună, făcându-și fel de traiu nou, depărtându-se astfel de lumea reală, în care trăiesc și 'n care trebuie să trăiescă, fără să înțelegă, s'ermanul, că prin acesta șie-și păgubesc și urmașilor săi.

Veți vedea toate acestea, domnilor, veți vedea încă multe alte rele și nu veți pute mira în deajuns cum s'au putut năpusti toate aceste pacostii pe capul unui popor și bun și muncitor și și moral ca al nostru, cu o inteligență destul de numerosă ce nu pregetă a povățui în bine și spre folos, pe cei de-o lege cu densul. Da, căci în fața acestor stări îngrijitoare ar fi nedrept să tăgăduim, că nu se lucră, și nu se urzesc mereu la planuri pentru îndreptarea scăderilor, lecuirea relelor și consolidarea noastră ca popor și națiune. Nu putem însă s'ascundem, că multa muncă ce se depune e zadarnică și fără folos. Toți voim să zidim și încă la același edificiu, d'ar temelia fie-care o pune altcum și în altă parte și fie-care în alt chip s'apucă de zidit. Unii încep de la mijloc, alții de la stăruință și era alții ar face mai întâiu coperișul, fie-care după cum crede, că o să iasă mai bine la cale. Pentru aceea însă edificiul nostru nu va să sporască! Și scim bine ce-i necazul, scim că-i lipsa de unitate în acțiune, și cu toate acestea totuși tocmai astăzi, când ni-se impune mai serios consolidarea noastră pe toate terenele, pare că nu scim ce să facem și nu scim ce să începem.

Omul înțelept nu ar sta prea mult pe gânduri, și-ar stringe toate

puterile și ar porni să mântue, ce mai e de mântuit. Așa să purcedem și noi, să facem ce mai putem face, să mântuim ce mai e de mântuit, să ne organizăm și să ne apucăm de fapte. Și cum singurele terene pe cari ne mai putem mișca sunt terenul cultural, social și economic, aceste vor să se formeze și caracterul organizării noastre în munca viitoare. Trebuie să ne reunim la muncă comună în marginile acestor trei terene de activitate. Grea problemă, domnilor, căci pe noi la o astfel de muncă comună nu ne va pute aduna nici legi, nici apeluri, nici intruniri, ci numai nevoile și necesitățile noastre și și aceste numai atunci, când se va desvolta în noi spiritul de ordine și de disciplină, ceea ce, din nefericire, ne lipsește mai mult. Numai ordinea și disciplina ne va pute reuni la o muncă comună, folositoare și cu viitor, căci precum la o mașină totă rōta și rotia trebuie să stea la locul ei, tot șurubul să încătușeze anumite părți, asemenea și în munca noastră comună tot factorul viu trebuie să-și aibă partea sa dela care nu se poate abate. D'ar pe când mașina poate fi arangiată de mehanic și inginer, pe atunci pe noi mână omenescă nu ne va pute aranja. La noi e lipsă de o mână magică și aceea mână e ordinea și disciplina, ce trebuie să ni-o însușim. Ei, d'ar acesta nu se poate face pe repezala, și de-ocamdată tot ce se cere de la noi, înainte de a ne apuca de organizarea vieții noastre social-economice, sunt două lucruri: să-și facă fie-care datorința, să-și-o facă chiar și atunci când alții nu și-ar face-o; al doilea să-și caute fie-care greșelile în el însuși, căci șie-și își poate porunci, altora nu! Numai cu aceste două condițiuni ne putem apuca de organizarea vieții noastre social-economice, căci această organizație va fi una dintre cele mai grele, d'ar totodată și una dintre cele mai frumoase probleme sociale. Cei cari știu însă, că ori-ce reformă socială se poate îndeplini numai în vreme îndelungată de decă de ani de zile, vor înțelege ce paciență și stăruință, ce voință tare și nestrămutată vor trebui să dovedescă cei ce se vor hotări să intre în luptă.

Căci, după modesta mea părere, o astfel de reformă social-economică trebuie pornită în două direcții. *Trebuie pusă baza, temeiul acestei reforme*, cu alte cuvinte trebuie făcut începutul organizării noastre social-economice. Pe de altă parte, de ore-ce această reformă va dura vreme îndelungată, și de ore-ce cu cât va crește și se va desvolta, va pretinde de la noi forțe tot mai tari și mijloce mai moderne, ni-se impune, ca o a doua problemă, o activitate mai vie și mai chibzuită și cu mai multă pricepere pe toate terenele de activitate economică. Să distingem bine! Cea dintăiu e o problemă de interes obștesc, la care desigur puținii se vor angaja, d'ar care cu timpul va trebui să înlănțuască toate forțele vii ale neamului nostru. Cea de a doua e o problemă de interes particular, d'ar pe care o pretinde interesul obștesc, pe de o parte să nu ne nimicim prea de vreme, pe de altă parte atunci când acești particulari vor fi chemați să intre în organizația comună, să fie în de-ajuns și bine pregătiți.

Cu aceste două probleme permiteti-mi să mă ocup pe scurt.

Sunt mai bine de 30 de ani, de când ne-am trezit la viață economică. De atunci încōce s'au făcut multe și bune și rele, cum de regulă se întemplă pretutindenea. S'au făcut mulțime de instituțiuni economice: bănci cu duimul, câte-va reuniuni de meseriași, două reuniuni agricole și

doă-trei reuniuni de consum. Ceea ce însă s'astepta mai mult de la aceste instituțiuni economice: crearea unei legături trainice între poporul nostru, înșghiebandu-l într'un organism social economic cu caracter național și de independență, n'a succedat. La noi nu s'a făcut încă nici o încercare pentru concentrarea tuturor forțelor noastre în interesul producțiunii, circulațiunii, distribuțiunii și consumațiunii românesce. S'a conceput, e drept, un plan bun de a ne organiza într'un organism economic, d'ar din nefericire n'a succedat. Nu e locul și nici timpul să mă ocup cu întrebarea, de ce nu? Tot ce trebuie să constat e, că plângem ca neputincioși pe ruinele s'ermanei „Concordii“, er unii mai răi din fire ridem și batjocurim, fără să voim a ști, că nici o luptă nu se poate câștiga fără a pierde și că de ris e acela ce se retrage după prima ciocnire. În zilele noastre în ochii celor ce cunosc greutățile activității practice, numai acela e om care cade de 9 ori, d'ar pentru aceea totuși are curajul a se ridica și a deca oară. Alții în locul nostru cu mai mult spirit practic, cu mai multă cunoscință de lume cu un cuvânt omenii cuminte nu s'ar plânge, cu atât mai puțin ar ride și ar batjocuri, din contră ar fi mulțumiți c'au avut cu ce licuida, ar lua din nou lupta și-ar face nouă încercări.

Am insistat mai mult pe lângă acest cas spontan, pentru-că stă mai aproape de concepția planului, ce ne preocupă. Din pățaniile „Concordiei“ putem constata, că cauza principală a derutei a fost lipsa de ordine și de disciplină atât în sus, cât și în jos; și cum această ordine și disciplină nu se poate nici impune și nici din cărți și scrieri ușor înveța, ea trebuie căutată tocmai în practica vieții, trebuie lăsat pe cel făr' de ordine și disciplină să se pălescă cu capul de pragul de sus, ca să-l vadă pe cel de jos. Trebuie făcute nouă încercări. D'ar a mai face încercări în mare, ca cea amintită, ar fi a ne espune din nou la pierderi destul de simțitoare. Pe de altă parte, să nu se credă, că fără a pierde vom pute câștiga ceva. Se cere, decă, să intrăm din nou în luptă, să ne espunem, d'ar astfel ca și 'n cas de nesucces să nu ne sleim cu desevirire puterile. Cum? Vă voi spune!

Experiența a dovedit, nu atât la noi, cari abia am cădut odată, ci la alte popore, adă puternic organizate, că o legătură și un organism se poate crea numai cu ajutorul reuniunilor. Aceste reuniuni pot fi diferite, după firea și felul de ocupațiune a respectivului popor. Astfel vom întelni la poporele cu comerț și industrie, reuniuni cu caracter comercial și industrial, tot asemenea la poporele agrare, reuniuni agricole. La toate însă pe lângă aceste reuniuni speciale, vom găsi și reuniuni de consum.

La noi o organizare s'ar pute începe prin modeste reuniuni de valorisare a produselor brute și paralel cu aceste prin reuniuni de consum, reuniuni pornite din sufletul și trebuințele poporului. Scopul ori-cărei economii raționale trebuie să fie a vinde produsele brute cât mai cu preț, și a procura articuli de consum cât mai ieftin. O astfel de economie ar săvâie întâiu un câștig material și al doilea cel mai principal — un câștig moral — educativ, deprindere la ordine și disciplină, baza pe care avem să ne clădim viitorul nostru edificiu social-economic.

Astfel nu vom veni să propunem nici înființarea unei mari reuniuni de consum și nici a unei mari reuniuni de valorisare, căci aceste

în mijlocul concurenței de astăzi, cu mijlocele ce le avem și cu puterile de cari dispunem, nu pot săvâie sortii de isbândă. Preferim mai bine să renunțăm la succese momentane, d'ar riscate, preferim ca noi, cei de astăzi, să desțelenim pământul, s'aducem mai multe jertfe și să lăsăm ca rōdele muncii și activității noastre să le culgă generația, ori să poze generațiile viitoare. Spre scopul acesta va trebui să apucăm o cale grea, o cale de jos în sus, pe care va trebui săvâie mult și bine până să eșim la liman. Grea cale, domnilor, și tocmai de aceea v'ași ruga și eu să-mi ușurați și mie sarcina și să-mi permiteți să o percurg în firul unei povești.

Intr'un orașel mic al unei țări bogate și culte, o mână de cinstiți lucrători și meseriași, sătui de greul și chinul traiului lor rău, după ce încercară bieții omenii în fel și chipuri să-și îmbunătătescă sorta, d'ar fără noroc, hotărâră să ia lumea în cap. Cea din urmă încercare a lor fusese o reuniune de ajutorare reciprocă, cu care însă suferiseră un complet fiasco. Să minunau însă bieții muncitorii, cum de ei nu putură face nimic, pe când alții semenii d'ai lor, în alte locuri, tocmai din contră, cu astfel de reuniuni isbutiră nu numai să-și îmbunătătescă traiul, d'ar să-și agonisescă și ore-care avere. Pentru ei acesta era ceva de neînțelese. Intr'aceea se găsiră câțiva omenii de inimă, cari hotărâră să mai facă totuși o încercare, să ia din nou lupta pe responsabilitatea lor, căci de pierdut și-asa n'aveau ce pierde prea mult. Voiau acești modesti lucrători, să se facă ei înșiși comersanți și industriași, deși bine șiau, că n'au nici capital, nici știință și nici experiență. Începură muncă. Emiseră un prospect și-o listă de subscriere pentru înființarea unei reuniuni de consum, d'ar la apelul lor abia răspuseră 12 înși, cari se obligară a cotisa cu câte 10 cr. pe săptămână. Ceva ridicol! D'ar s'ermanii muncitorii nu desnădăduiră!

Cercară din nou. Să mai înscrișeră câțiva, pentru aceea însă totuși din capitalul adunat nu putură procura nici măcar un sac cu făină. Muncitorii noștri nici acum nu pierdură speranța. Mântuirea lor erau cei 10 cr. săptămânali și apoi mai erau și omenii cu voință tare, cari de își propuneau să facă ceva, nu să lăsau cu una, cu două. Voiau să facă din acești 10 cr. prăvălii, case și magazine și tot ce ar promova bunăstarea poporului. Șiau ei bine, că 10 cr. e puțin de tot, d'ar tot așa de bine șiau, că pentru omul sărac și străduitor nimic în lume nu-i prea puțin. Stejarul era mare, s'ecurea însă mică. Bietul incassator nu arare-ori trebuia să bată drumurile de decă de kilometri, până să potă aduna măruntelile cotisății, mai adogați pe lângă acestea și bătaia de cap ce-o avea cu cei șovăitori să-i îndemne să plătescă, și veți înțelege cum pentru o astfel de muncă, i-a trebuit zel de apostol. După chin și trudă adunară ei v'or 340 fl., sumă cu care porniră lupta vieții. Deschiseră o mică prăvălioră, pe care o asortară cu cele mai necesare articole pentru trebuințele modeste ale muncitorilor. Acum alte necazuri. Ceilalți boltași nu numai că-i cleve-teau, d'ar începură a-i concura, a vinde mai ieftin. Muncitorii noștri la clevetiri nu ascultau, er la concurență răspundeau cu demnitate: Cumpărau din al lor, bine știind, că-i mai bun, de cât al cutărui și cutărui jidov, care și decă vinde mai ieftin, nu poate vinde lucru bun. V'edând stăruința acestor cinstiți pio-

neri, să îndemnară și alții să între în reuniune.

Capitalul se mări, ér străduitorii muncitorii putură s'aducă mărfuri mai multe și deci mai ieftine. Acum nu numai că puteau vinde marfă mai bună, dér și mai ieftină ca alții. Pe lângă aceea în fie-care an membrii mai căpétau și câte o părțică din venit, câte o mică dividendă, care din an în an era tot mai mare. Mulți dintre participanți nu luau venitul, ci-l lăsau cu interese în afacere și astfel mica boltiță, în tocmai ca părăiașul ce plécă din isvor, cu cât înainta cu atât primia noi afluenți, și étă-o de-odată destul de mărișoră, căci șese ani de la înființare avea 600 membrii și 25.000 florini capital fundamental. Acum făcură un pas mai mare înainte: cumpărură o móră și pe când mai nainte căștigau numai la faină, pe atunci, acum căștigau și aceea ce înainte mergea în punga proprietarilor de móră! Cum însă membrii înscriși erau din diverse localități, deschiseră mai multe filiale. Numărul membrilor creștea vędënd cu ochii, asemenea și capitalul. Incepură a zidi magazine, case pentru prăvălii, pe lângă cari sale de lectură cu bibliotecă și alte mijloce de instrucție și cultivare. Astfel întreprinderea noastră creștea din zi în zi, în tocmai ca feți din poveste într'o zi, cât în doué, și 'n doué ca 'n nouă.

(Va urma.)

MULTE ȘI DE TOTE.

O scrisóre a generalului bur Cronje.

Cine își mai aduce aminte de eroul bur, generalul Cronje?

Trebuie să ne apuce o mare durere sufletescă vędënd, că șapaima Englesilor, vițezul general s'a vędut silit să primescă un angajament din partea comitetului expoziției din St. Louis.

Cronje, după cum am spus, va apare în St. Louis în fața óșpeților expoziției — ca actor, reprezentând în stil redus lupte parțiale din răsboiul anglo bur.

Mișcătóre este scrisórea, pe care generalul bur a scris'o ca un fel de scusă pentru acest pas al său:

„M'am luptat pentru patria mea și am pierdut totul, acum nu mai am nici Patrie, nici cămin.

Sunt aprópe de prăpastie, femeia mea bună este mórtă. Eu sunt prea bătrân, pentru a reincepe ceva, ce mi-ar puté asigura existența. N'am nici un isvor de ajutorare miseria și lipsa imi stă în față ca o stafie. Ér ce-mi va servi gloria căștigată, decă nu voiú fi capabil să muncesc?

M'am sfátuit cu prietini mei asupra ofertei ce mi-s'a făcut de cătră comitetul expoziției din St. Louis. Vechiul meu pretin Van Alpen mi-a răspuns, că numele și gloria nu-l pot împiedeca pe un om, de a muri de fóme. Alții m'au desfátuit. Nici compatrioții mei, nici Englesii n'au făcut nimic pentru mine! Atunci mi-am đis, că numai faima mea soldățescă va fi în stare să-mi dea ceva pentru siguranța bătrănelor mele. Și étă mă decis să pășesc pe scena luptelor fictive la expoziția din St. Louis! Astfel sper, că lumea, care va asista va avé privilegiul să înțelégă mai bine jertfele și silințele noastre, pe cari le-am adus în ultimul răsboiú, când mă va vedé pe mine și pe soții mei de arme, reinoid vechile atacuri“.

POSTA REDACȚIUNEL.

N. I. în Z.: „Cuvéntul funebral“, nu se póte publica.

Moteanca; Poesia ce ne-ați irimis, am dat'o la — coș.

Z. M. în T.: Ceea-ce ne-ați trimis drept răspuns la „intimpinarea“ colegului d-vóstră, nu se póte publica. Mai multă bunăvoință și mai puțină mánăcirime de vorbă gólă și fără duh.

Domni, cari ne-au trimis dări de sémă și mulțămite publice, să bine-voescă a fi cu puțină indulgență. Nu dispunem tot-déuna de spațiu. Rënd pe rënd se vor publica în resumat.

Anunțuri de căsétorie.

De la 13 Maiú până la 9 Iunie.

1) Pozsonyi János ev. aug., calfă de zidar cu Paraschiva Boieriu gr. or. în Brașov. 2) George Renel gr. or. servitor la oficiul postal cu Marina Mitoc gr. or. Brașov. 3) Ioan Mireanu gr. or. lucrător cu Maria Vușmuc gr. or. în Brașov. 4) Ioan Puiu gr. or. măestru zidar cu Marina Călin g. o. Brașov. 5) Stefan Pomane gr. or. lucrător cu Paraschiva Coliban gr. or. Brașov 6) Vasile Vușmuc gr. or. măcelar cu Paraschiva Măciucă gr. or. Brașov, 7) Nicolae Labeș gr. or. calfă de băcănie cu Paraschiva Vili gr. or. Brașov. 8) Radu Prișcu gr. or. invétător cu Eleftera Stinghe gr. or. Brașov. 9) Ioan Peligrad Moldovanu gr. or. servitor de prăvălie cu Maria Chicomban gr. or. Brașov. 10) Nicolae Lupu gr. or. lucrător cu Marina Tampa n. Țițeiú gr. or. Brașov.

Linia vaporelor ungare la America. Vapórele care plécă din Fiume la America sunt excelent aranjate, îngrijirea bună, preveniență față cu pasagerii, au îndemnat pe călătorii din urmă, cari au plecat cu Ultonia să deurmătóre declarăție. Subscrișii declară că au fost foarte mulțumiți și bine tratați din partea d-lui Chief Steward Mr. Green, precum și a d-lui Wilson oberhelner pe clasa III. a vaporelui „Ultonia“, și merită mulțumirea și recunoștința noastră. Pe oceanul Atlantic, vaporul „Ultonia“ în 19 Mai 1904. Acesta declarăție cu 200 subscrișii s'a trimis la direcția centrală a biroului de vëndare a biletelor. De la Fiume va pleca în 28 Iunie „Slavonia“ la New-York. Prețul călătoriei cuprinde întreținerea 2 zile în Fiume și pe vapor. Informații gratis se pot lua de la d-l Heinrich Aronsohn, reprezentantul biuroului central din Brașov.

Tergul de rimători din Steinbrach.

Starea rimătorilor a fost la 13 Iunie n. de 36.527 capete, la 14 Iunie au intrat 460 capete și au șit 523 capete rămânând la 15 Iunie n. un număr de 36.464 capete.

Se notéză marfa unгурescă: veché grea dela — — — fil. tinéră grea dela 113—115 fil., de mijloc dela 114—115 fil. Sêrbescă: grea 110—112 fil., de mijloc 112—114 fil., ușóra 112—116 fil. kilogramul

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil Traian H. Pop

Stabiliment de hydrotherapie

Wällischhof,

stațiune de tren și postă Brunn-Maria-Enzersdorf, 30 min. departe de Viena.

Arangiament modern

(pe lângă hydrotherapie completă, băi electrice, de aer, sóre, massage, electricare, gimnastică suedă etc.)

Prețuri moderate.

Cu prospecte și informațiuni mai detaliate stă la dispoziție direcțiunea și medicul stabilimentului

Dr. Martus Sturza.

PUBLICAȚIUNE.

Ajutóre pentru invétăcei dela comerțiú.

Societatea comercianților români din Brașov oferă pe anul 1904—09 ajutóre decâte 100—200 cor. anual, pentru invetăceii aplicați deja, séu cari se vor aplica de aici înainte în Brașov la vre-o ramură de negoț.

Aceste ajutóre se asiguréză invétăceilor pe tot timpul cât se vor afla în Brașov la vre-o ramură de negoț, dacă se pórtă bine.

Dela cei cari dore-c vre-unul din aceste ajutóre, se pretinde sé aibă cel puțin 2 clase reale, civile séu gimnasiale

Potenții după aceste ajutóre au se subșternă aici următórele documente:

1) carte de botez; 2) atestat de școlă; 3) atestat medical; 4) atestat despre starea materială a părinților.

Cererile de ajutóre sunt a se adresa d-lui Teodor Nicolau, comer-sant în Brașov.

Brașov, 1 (14) Iunie 1904.

Teodor Nicolau, Ioan Lenger,
preș. societății. 2—3 secretar.

500 fl. plătesc celui ce va mai căpéta vre-odată durere de dinți, ori îi va mirosi gura, după ce va folosi

apa de dinți

a lui Bartilla, o sticlă 70 bani.
(Pentru pachetare și expe. franco 96 fil.)

Eduard Bartilla-Winkler
VIENA, 19/1., Sommergasse 1.

Sé se céră pretotindenea apriat apa de dinți a lui Bartilla. Denunțări de falsificare vor fi bine plătite. La locurile, unde nu se póte căpéta, triunt 7 sticle cu 5 cor. 20 fil. franco.

Se capétă în BRAȘOV la farmaciile:
V. Roth strada Orfanilor nr. 1, Neustädter piața Franc. Iosif. Jekelius, Stenner Str. Forți 21. Obert Blumena la Victor Klein farm. Coróna.

Continutul următorilor articoli higieniei sunt întrebunțați de cei mai renumiți profesori și medici, și sunt declarați de **forțe bune!**

Senegin contra tusei, regușelii, dureri de piept, ofitei, tusei măgărești, catarului, astmei, greutății de respirat, lungórei și tusei secl. Vindecă sigur și repede. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Capsic unsóre contra durerii de óse, podagreii, reumatismului recelilor, durerilor de cap, de dinți și nervi, precum și scrintiturilor. C-le mai îmbătrinite bóle le vindecă. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Centarin contra morburilor de stomach, precum cum lipsa de apetit, mistuirea rea, catarul și aprinderea de stomach, grétă și vomare, șgirciurile cele mai grele, Leac sigur. Folosește și la curățirea sângelui. — Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

Kaliodsarsaparil mijloc escelent pentru curățirea rășurei sângelui la sifilis, morburile tinerețelo-. — Prețul 1 sticlă 2 cor.

Laxbonbons fíchiderea scaunului e cauza dipitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Decă cine suferé de incheierea scaunului, numai decăt se comandé Laxbonbons, zaharele purgative, plăcute și dulci la gustat. — Prețul 1 corónă.

Faceți încercare despre ori-ce articol și Vê veți convinge.

Cornel Demeter,

apotecar în Budapestbékásmegeyer nr. casel 39.

AVIS!

Subscrișul am onórea a mă recomanda On. public din loc și împrejurime ca

Măestru zidar român diplomat, în Brașov.

Iau asupra-mi ori-ce lucrări de zidărie nouă și reparaturii ce cad în branșa acésta.

Cu o praxă de mai mulți ani, și după absolvarea cursurilor dela școlă de meserii de stat, sunt în stare de a satisface pe deplin lucrările, cu care voi fi însărcinat, spre deplina mulțumire a On. public.

Primesc esecutarea de planuri, devise și preliminaré.

La cas de trebuințe rog a mă înșeița prin carte postală și voi responde imediat la ori și ce cerere.

Tot-odată rog pe On. oficii parochiale, eforii școlare, cari au de ouget a zidi séu a adapta școlii case parochiale și altele, a reflecta la subscrișul. Stau la dispoziție ori și când a da esplicățiuni, înainte de a se da planurile în lucrare.

Tot ce se lucréză este sub conducerea și supraveghierea mea proprie, asemenea ori-ce lucrare lustră asupra-mi se face în termenul fixat, fără întârziere și cu

Prețuri convenabile.

In speranță că cât mai curând voi fi însărcinat cu lucrări

semnez cu tótă stima

Ioan Tampa,
măestru-zidar

1—6.1894.

Brașovul-vechiú, strada laterală nr. 9.

Cea mai nouă și mai bună carte de limba maghiară pentru școléle poporale române

a apărut în editura lui W. Kraft în Sibiu!

Carte de cetire și gramatică maghiară, pentru școléle poporale cu limba de propunere română, de Dr. A. Schullerus și I. Popovici.

Partea primă 8º mediu, 88 pag. Prețul legat . . . Cor. —.50.

Partea a doua 8º mediu, 285 pag. Prețul legat . . . Cor. 1.70.

În legătură cu aceste cărți stă:

Manual pentru propunerea limbei maghiare în școléle poporale cu limba de propunere română. (Indigitări metodice și schițe de lecțiuni), de Dr. Schullerus și I. Popovici, 8º mediu, 47 pag.

Prețul broșat Cor. —.60.

Consiliul pentru instrucțiunea publică de pe lângă Inaltul Ministeriu al instrucțiunei publice, în ședința sa din 9 Maiú 1903 s'a esprimat în mod favorabil asupra acestor cărți.

Excelenția sa D-l Ministru reg. ung de culte și instrucțiunea publică, pe basa criticei oficióse a aprobat aceste cărți prin ordinațiunea sa Nr. 1103—904, Pres.

Profesorul Dr. Jancsó Benedek în recenziunea sa asupra acestor cărți dice între altele următórele: „... fiind aceste cărți lucrute cu diligență laudabilă și după un metod pedagogic corect... le recomand în convingerea, că aceste cărți vor face foarte bun serviciu în școléle amintite la propunerea limbei maghiare.

Presă încă a apreciat aceste cărți în modul cel mai favorabil, recomandându-le ca pe cele mai bune printre tóte cărțile de limba maghiară, câte au apărut până acum.

Conferențele invétătorești, după compararea făcută între cărțile existente de limba maghiară, au recomandat „Carte de cetire și gramatică maghiară“ de Dr. A. Schullerus și I. Popovici, ca fiind mai coresponștóre, mai practice. Decă fie-care invétător, în interesul séu și al elevilor séi, va face bine folosindu-se de aceste cărți la propunerea limbei maghiare.

După ce din mai multe părți s'a esprimat părerea, că partea II ar fi prea voluminóșă pentru școléle sătesci cu un invétător s'au luat dispozișii ca pe începutul anului școlar 1904/5 să apără o ediție mai redusă și mai ieftină a părții a doua.

Ícone de intuițiune de Hölzel, cari servesc de basă la aceste cărți, se află în librăria W. Kraft. Prețul unei icóne de pãrete trase pe pãnză C. 6-60.

Se caută în prăvălia I. G. Eremie Braşov, o vîndătoare şi un ucenic, cari scie cele trei limbi ce se vorbesc în loc. 8—3.1938.

Abonamente la „Gazeta Transilvaniei“ se pot face ori şi când pe timp mai îndelungat s'eu lunare.

Se caută o cassă Wertheimiană folosită — de mărime mijlocie.

Cei ce doresc a vinde o astfel de cassă, binevoescă a se adresa la parochul Iosif Micu în Feldiőră, comit. Braşov. 5—5

Săpun SCHICHT.

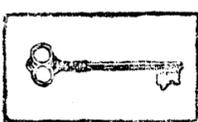
MARCA:

Cerbu s'eu Cheia

Săpunul cel mai bun şi cu spor

şi prin urmare şi cel mai ieftin.

Nu conţine ingrediente străine v'etămătoare.

Se capetă pretutindenă

La cumpărare s' se observe, ca pe fie care bucată de săpun s' se fie numele „Schicht“ şi una din mărcile sus indicate.

44—(725)

P. T.

Avem onóre a V' atrage atenţiunea, că de acuma încep'nd depositul principal pentru Transilvania al **Magazinului de cafea Julius Meini** din Viena cu prăjitorie proprie, după cel mai nou sistem se află sub firma:

JULIUS MEINI

în Braşov,

Tîrgul Inului nr. 31—33.

V' rugăm, să binevoiţi a ne onora cu comanda D-vostre.

Cereti catalogul de preturi!

Marca de ap'urare

LOTERIA de stat reg. ung. a XXIV-a pentru scopuri de binefacere şi de folos public.

Ac'estă loterie conţine 7691 câştiguri în suma totală de 365,000 cor., care se plătesc în bani gata.

Câştigul principal 150,000 cor.

Mai departe:

1 câştig mare cu cor. 50,000	20 câştiguri. . . à cor. 500
1 " " " " 20,000	50 " " " " 100
1 " mic " " 10,000	100 " " " " 50
2 câştiguri à " 5,000	1000 " " " " 20
5 " " " " 2,000	6500 " " " " 10
10 " " " " 1,000	

Tragerea irevocabilă la 30 Iunie 1904.

Un los costă 4 corone.

Losuri se capetă: la direcţia loteriei reg. ung. în Budapesta (Vama principală), la t'ote oficiile: de poste, dare, v'ămii şi sare, la t'ote staţiile căilor ferate şi la cele mai multe trafici şi zarafii.

8—,1950.

DIRECŢIA LOTERIEI DE STAT REG. UNG.

Ideal şi unic în lume în privinţa: liniştii, poziţiei. Comunicaţiei, perspectivei şi priveliştii peste Parcuri, lacuri, insule, poduri şi grote.

ISVORUL de APĂ AMARĂ FRANCISC IOSIF se distinge

după declaraţiunile autorităţilor medicale:

- „Rezultat în totdeauna sigur şi multumitor“
Prof. Dr. Ehardt, Berlin, director al clinicii medic.
- „Chiar şi în cantităţi mici are efect şi nu este desagreabilă la beut“.
Prof. Dr. Kussmanl, Heidelberg, director al clinicii medic.
- „În cantitate mică, abia 150 gr. are efect sigur.“
Prof. Dr. de Korányi, Budapesta, director al clinicii medicale.
- „În general lăudată ca av'nd gust bun“.
Prof. Dr. de Buhl, München, director al instit. patologic
- „Un gust mult mai bun, decât la alte ape“
Dr. Hofmeyer, Berlin, medic dirigent al spitalului Elisabet.
- „Produce efect chiar şi în cazul, când intestinal este iritabil, fără dureri şi fără greutate“.
Prof. Dr. de Leube Würzburg, director al clinicii medicale.
- „Întrebuinţarea este liberă de ori-ce consecinţe desagreabile.“
Prof. Dr. Baccelli, Roma, directorul clinicii medic.
- „Supără acţiunea stomacului, mai puţin de cât alte ape minerele.“
Prof. Dr. Theodo i, Bucuresci, medicul regal.
- „Chiar la întrebuinţare mai îndelungată nu provocă indispoziţii“.
Prof. Dr. de Bamberger, Viena, director al clinicii medic.
- „Efect unitor, foarte bun, chiar şi la întrebuinţare mai îndelungată“
Prof. Dr. Drasche, dirigintele sect. V., a spitalului general.
- „Se întrebuinţeză cu folos până în ultimul timp.“
Prof. Dr. Sebasta, Viena, director al clinicii I., pentru bóle de femei.

Certificatul ministrului de răboi c. şi r. (secţiia sanitară) în Viena.

„Apa amară Francisc Iosif are aprópe fără excepţie efect sigur şi repede, necausând nici chiar la întrebuinţare mai îndelungată indispoziţii secundare. Boinavii o beau bucuros din cauza gustului plăcut.“

APA MINERALĂ „FRANCISC IOSIF“

Se pote căpăta în t'ote depozitele cunoscute de ape minerale.

DIRECŢIUNEA ÎN BUDAPESTA.

Spre a se asigura contra amăgirilor, consumantul s' c'eră expres

„Apa amară „FRANCISC IOSIF“.“ 10—20.1901.

Ţigle de Cement de acoperiş (Langfalz)

fórté resistente contra intemperiiilor. Material ușor de acoperit şi de durabilitate neţermurită.

Se capetă cu preţ fórté ieftin la Fabrica PORTLAND-CEMENT din Braşov.

J. H. P.